

หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ต้องการจะศึกษาความต้องการเกี่ยวกับการนิเทศการสอนของครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อให้เข้าใจเรื่องที่จะศึกษาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น จึงขอกล่าวถึงหลักการแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังนี้

1. ความหมายของการนิเทศการศึกษาและการนิเทศการสอน
2. ความสำคัญและความจำเป็นของการนิเทศการศึกษาและการนิเทศการสอน
3. จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาและการนิเทศการสอน
4. เป้าหมายของการนิเทศการศึกษาและการนิเทศการสอน
5. กิจกรรมการนิเทศการศึกษาและการนิเทศการสอน
6. การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
7. ความรู้ความเข้าใจที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ รวมทั้งเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการการนิเทศการสอนของครูภาษาอังกฤษ

ความหมายของการนิเทศการศึกษาและการนิเทศการสอน

ความหมายของการนิเทศการศึกษา

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายคำว่า "การนิเทศการศึกษา" ไว้หลายทัศนะ ดังนี้

ไวลส์ (Wiles 1967:6) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา คือ การแนะนำซึ่งกันและกัน วางแผนงานร่วมกัน ปรึกษาหารือซึ่งกันและกัน เพื่อหาทางปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

แฮร์ริส (Harris 1985:10-11) ให้ความหมายว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง การที่บุคลากรในโรงเรียนกระทำต่อบุคคลหรือสิ่งหนึ่งสิ่งใด เพื่อคงไว้หรือเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานของโรงเรียน ซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อการบรรลุเป้าหมายทางการสอนของโรงเรียน

ฟูก (Good 1959:539) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง ความพยายามทุกชนิดของเจ้าหน้าที่ฝ่ายการศึกษาที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษา ในการแนะนำครูหรือบุคคลอื่นที่ทำงานเกี่ยวกับการศึกษา ให้รู้จักวิธีการปรับปรุงการสอน ช่วยให้เกิดความมอ่งงามในวิชาชีพทางการศึกษา ช่วยพัฒนาครู ช่วยเลือกและปรับปรุงจุดมุ่งหมายของการศึกษา วัสดุ วิธีสอน และการประเมินผลการเรียนการสอน

สเปียร์ส (Spears 1967:16) ให้คำจำกัดความไว้ว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่จะทำให้เกิดการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนของครู โดยการทำงานร่วมกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการกระตุ้นความเจริญก้าวหน้าของครู และมุ่งหวังที่จะช่วยเหลือครู เพื่อช่วยให้ครูช่วยตนเองได้ การนิเทศการศึกษาเป็นโครงการปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างหนึ่ง

สงัด อุทรานันท์(2529:7) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันกับครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิผลสูงสุดในการเรียนของนักเรียน

การนิเทศการศึกษา เป็นความพยายามของบุคลากรทางการศึกษา ที่จัดกิจกรรมและให้บริการกับผู้บริหาร และครู ในทางตรงและทางอ้อมที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนของครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการเรียนของนักเรียน (นิพนธ์ ไทยพานิช 2528:17)

สาย ภาณุรัตน์ (2511:11) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า การนิเทศการศึกษา คือ ความพยายามอย่างหนึ่งหรือหลาย ๆ อย่างที่จะช่วยส่งเสริมให้การศึกษาที่มีคุณภาพทั้งด้านการเรียนการสอน

อาคม จันทสุนทร (2527:25) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง การจัดกิจกรรมที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอน หรือทำให้เกิดการเพิ่มพลังในการปฏิบัติงานของครู รวมทั้งให้ครูเกิดความก้าวหน้าในวิชาชีพ และก่อให้เกิดผลในขั้นสุดท้าย คือ การศึกษาของเด็กก้าวหน้าไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ชาญชัย อาจิดสมาจาร ได้ให้คำจำกัดความว่า การนิเทศการศึกษา คือ กระบวนการสร้างสรรค์ที่ไม่หยุดนิ่งในการให้คำแนะนำ และการชี้ช่องทางในลักษณะที่เป็นกันเองแก่ครูและนักเรียนเพื่อปรับปรุงตัวของเขา (ครูและนักเรียน) ตลอดจนสภาพการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษาที่พึงประสงค์ (ชาญชัย อาจิดสมาจาร 2525:8)

การนิเทศการศึกษา คือ การปรับปรุงคุณภาพของการศึกษา หัวใจของความสำเร็จในการปรับปรุงการศึกษาอยู่ที่คุณภาพของการสอนและวิธีการสอน ซึ่งจะต้องปรับปรุงโดยใช้กระบวนการวิธีการ และเทคนิคเฉพาะอย่าง (วิจิตร (ธีระกุล) วรุศบางกูร และคณะ 2519:1)

จากทัศนะของนักการศึกษาข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการในการปฏิบัติงานร่วมกันของครู และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุจุดหมายของการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้

ความหมายของการนิเทศการสอน

สำหรับการนิเทศการสอนนั้น ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายประการ เช่น

อาย, เนทเซอร์ และ เครีย์ (Eye, Netzer and Krey 1971:30) ได้ให้คำจำกัดความว่า การนิเทศการสอน เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารโรงเรียน ซึ่งจุดมุ่งหมายเบื้องต้นนั้นเน้นถึงผลสัมฤทธิ์ของการเรียนการสอนที่เหมาะสม ซึ่งเป็นความคาดหวังของระบบโรงเรียน

สันต์ ธรรมบำรุง (2526:10) กล่าวว่า การนิเทศการสอน หมายถึง การช่วยเหลือ การแนะนำ การชี้แจง การบริการ การร่วมมือ การปรับปรุง ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ในการที่จะปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น

การนิเทศการสอน คือ กระบวนการและความคิดรวบยอด (Concept) เพื่อที่จะปรับปรุงการสอนของครู เพื่อผลประโยชน์ของนักเรียนในอันที่จะเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการเรียนรู้ให้สูงขึ้น (นิพนธ์ ไทยพานิช 2528:14-15)

การนิเทศการสอน หมายถึง การนิเทศแบบตรง ที่ผู้ทำการนิเทศไปมีปฏิสัมพันธ์กับครูหรือผู้สอน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้คุณภาพการสอนดีขึ้น (สมาคมศึกษานิเทศก์ 2525:60)

จากความหมายของการนิเทศการสอนดังกล่าว พอสรุปได้ว่า การนิเทศการสอน หมายถึง การปฏิบัติงานของผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาที่ไปมีปฏิสัมพันธ์กับครูผู้สอนโดยตรง เพื่อที่จะปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความสำคัญและความจำเป็นของการนิเทศการศึกษาและการนิเทศการสอน

ความจำเป็นของการนิเทศการศึกษา

ในปัจจุบันจากการที่สภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ รวมทั้งเทคโนโลยีและวิทยาการใหม่ ๆ จึงจำเป็นจะต้องเปลี่ยนแปลง และปรับสภาพทางการศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพสังคมด้วย การนิเทศการศึกษาจึงจำเป็นอย่างมาก เพราะการนิเทศศึกษามุ่งแนะนำครูให้รู้วิธีปรับปรุงการสอน ดังที่ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ ได้กล่าวถึงความจำเป็นของการนิเทศการศึกษา ไว้ดังนี้

1. กระบวนการเปลี่ยนแปลงของสังคม ศึกษานิเทศก์ต้องทำตัวเป็นตัวแทนการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) ในการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา โดยทำงานร่วมกับครู-อาจารย์ เช่น การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรในระดับต่าง ๆ

2. การผลิตครู สถาบันผลิตครู ผลิตครูไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ทำอย่างไร จึงจะผลิตครูให้มีประสิทธิภาพ เพราะการผลิตครูนั้น เมื่อไปทำงานในสถานศึกษาจะต้องมีการฝึกอบรม ประจําการ (Inservice Education) อยู่ตลอดเวลา เพื่อให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม

3. มาตรฐานการศึกษา ในการรักษามาตรฐานของการศึกษา ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญ โดยเลือกจากผู้ที่มีความรู้มาทำงาน และช่วยนิเทศความรู้ใหม่ ๆ ให้แก่ครูที่ทำการสอนประจํา ให้มีความคิดกว้างไกล ก้าวหน้าทันเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป (วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ 2525:7-8)

นอกจากนี้ ชาญชัย อาจินสมาจาร (2525:8-9) กล่าวถึง ความจำเป็นในการนิเทศการศึกษา ไว้ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษา มีความจำเป็นในการให้บริการทางวิชาการ การศึกษาเป็นกิจกรรมที่ยุ่งยากสลับซับซ้อน เพราะเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบุคลากร การนิเทศการศึกษาเป็นการให้บริการแก่ครูเป็นจำนวนมากที่มีความรู้ความสามารถต่าง ๆ กัน และปัจจุบันการขยายตัวทางการศึกษามากขึ้น สิ่งต่าง ๆ ที่กล่าวมาจะต้องอาศัยความช่วยเหลือ

2. การนิเทศการศึกษา มีความจำเป็นต่อความเจริญงอกงามของครู ถึงแม้ว่าครูทุกคนจะได้รับการฝึกฝนการเป็นครูมาเป็นอย่างดีแล้วก็ตาม แต่ครูจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงและฝึกฝนตนเอง อยู่เสมอ ในขณะที่ครูทำงานในสถานการณจริง

3. การนิเทศการศึกษา มีความจำเป็นต่อการช่วยเหลือครู ในการเตรียมการสอน เนื่องจากครูต้องปฏิบัติงานในกิจกรรมต่าง ๆ และต้องเผชิญกับภาระหน้าที่ค่อนข้างหนัก ครูจึงไม่มีเวลาเพียงพอต่อการเตรียมการสอน การนิเทศการศึกษาจึงช่วยลดภาระของครู

4. การนิเทศการศึกษา มีความจำเป็นต่อการทำให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่เสมอ จากการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่มีอยู่เสมอ ทำให้เกิดการพัฒนาทางการศึกษาทั้งทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิเคราะห์ จากการอภิปรายและจากการค้นพบของการวิจัย มีความจำเป็นต่อครู การนิเทศการศึกษาสามารถให้บริการแก่ครูได้

5. การนิเทศการศึกษา มีความจำเป็นต่อภาวะผู้นำทางด้านวิชาชีพแบบประชาธิปไตย การนิเทศการศึกษาสามารถให้ประโยชน์ในทางสร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังสามารถรวมพลังของบุคคลที่ร่วมอยู่ในกระบวนการทางการศึกษาด้วย

ธีรวรรณ นิช่างทอง (2529:28-29) ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการนิเทศการศึกษาว่าเนื่องจากสาเหตุหลายประการ ได้แก่

1. ความจำเป็นที่ต้องส่งเสริมพัฒนาครูให้มีความรู้ทันต่อความเปลี่ยนแปลง และความต้องการของเทคโนโลยีทางการศึกษาอยู่ตลอดเวลา
2. ความจำเป็นที่แก้ไขปัญหาและป้องกันปัญหาต่าง ๆ ในส่วนของบุคคลและส่วนของสังคม เพื่อให้การศึกษาดำเนินไปได้ผลสูงขึ้นกว่าเดิมอยู่เสมอ
3. ความจำเป็นในการรักษามาตรฐานทางการศึกษา การศึกษาของประเทศไม่อาจรักษามาตรฐานไว้ได้ ถ้าชาวมุคคัลที่ทำหน้าที่ควบคุมดูแลระบบการเรียนการสอนในโรงเรียน
4. ความจำเป็นในการพัฒนาวิชาชีพต่อเนื่องสำหรับผู้ประกอบอาชีพครู ครูเมื่อจบจากสถาบันผลิตครูแล้วเข้าสู่อาชีพการเป็นครู จะต้องได้รับความรู้และประสบการณ์ต่อระหว่างการประชุมอาชีพ เพื่อให้วิชาชีพมีความเจริญก้าวหน้า และมีความเจริญงอกงามขึ้น ครูจึงจำเป็นต้องได้รับการศึกษา ค้นคว้า และฝึกฝนทักษะในการประกอบวิชาชีพของตนอยู่ตลอดเวลา ซึ่งการนิเทศการศึกษาเป็นวิธีการที่จัดให้เป็นการศึกษาต่อเนื่องสำหรับผู้ประกอบอาชีพครู

กิติมา ปริศิตลล (2529:390) กล่าวว่า ปัจจุบันการนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อกระบวนการเรียนการสอนมาก ด้วยเหตุผลดังนี้

1. การศึกษาเป็นกิจกรรมที่ซับซ้อนและยุ่งยาก จำเป็นที่จะต้องมีการนิเทศเพื่อเป็นการให้บริการแก่ครูจำนวนมากที่มีความสามารถต่าง ๆ กัน
2. การนิเทศการศึกษาเป็นงานที่มีความจำเป็นต่อความเจริญงอกงามของครู แม้ว่าครูจะได้รับการฝึกฝนมาอย่างดีแล้วก็ตาม แต่ครูก็จะต้องปรับปรุงฝึกฝนตนเองอยู่เสมอ ในขณะที่ทำงานในสถานการณัจจริง

3. การนิเทศการศึกษา มีความจำเป็นต่อการช่วยเหลือครูในการเตรียมการสอน
 4. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการทำให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่เสมอ
- เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีอยู่เสมอ

วิจิตร วรุตบางกูร และคณะ (2524:10) กล่าวถึงความจำเป็นของการนิเทศการศึกษาว่าเนื่องมาจากเหตุผลดังนี้

1. สภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปทุกขณะ การศึกษาจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมด้วย การนิเทศการศึกษาจะช่วยทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นในองค์การที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา
2. ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ เพิ่มขึ้นโดยไม่หยุดยั้ง แม้แนวคิดในเรื่องการเรียนการสอนก็เกิดขึ้นใหม่อยู่ตลอดเวลา การนิเทศการศึกษาจะช่วยทำให้ครูมีความรู้ทันสมัยอยู่เสมอ
3. การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้การเรียนการสอนพัฒนาขึ้น จำเป็นต้องได้รับการชี้แนะหรือการนิเทศการศึกษาจากผู้อำนวยการโดยเฉพาะ จึงจะทำให้แก้ไขปัญหานั้นได้สำเร็จลุล่วง
4. การศึกษาของประเทศไม่ว่าจะรักษามาตรฐานไว้ได้ จะต้องมีการควบคุมดูแลด้วยระบบการนิเทศการศึกษา

ด้วยเหตุผลความจำเป็นดังกล่าวข้างต้น ผู้มีหน้าที่นเทศจึงควรจะต้องดำเนินการ เพื่อช่วยเหลือครูให้มีความสามารถในการปรับปรุงการเรียนการสอน หรือช่วยเหลือตัวเองในการสอนได้ ทำให้ครูก้าวทันโลกที่กำลังเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนอย่างเต็มที่

จากแนวคิดดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า เพื่อให้การปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และพัฒนาการศึกษาเป็นไปอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในทุก ๆ ด้าน รวมทั้งพัฒนาคุณภาพของครู ให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และคุณภาพยิ่งขึ้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการนิเทศการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอในสภาวะการณปัจจุบัน

ความจำเป็นในการนิเทศการสอน

ความจำเป็นของการนิเทศการสอน ยังไม่มีผู้ใดกล่าวไว้อย่างชัดเจน แต่เมื่อพิจารณาจากเหตุผลที่ว่า การนิเทศการสอนเป็นส่วนหนึ่งของการนิเทศการศึกษาและความจำเป็นในการ

นิเทศการศึกษา ก็มีสาเหตุมาจากปัญหาที่เกิดขึ้นกับครูโดยตรง ดังนั้น จึงพอสรุปได้ว่า ความจำเป็นที่จะต้องมีการนิเทศการสอน มีสาเหตุและความเป็นมาเช่นเดียวกับความจำเป็นในการนิเทศการศึกษา นั่นคือ มีสาเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ทำให้หลักสูตร และแนวทางในการจัดการเรียนการสอนได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีความจำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอนของครู ถ้าครูไม่มีความรู้หรือไม่เข้าใจ ก็อาจจะทำให้การจัดการเรียนการสอนของครูไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดการนิเทศการสอนขึ้น

จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาและการนิเทศการสอน

การปฏิบัติงานใด ๆ ก็ตาม ต้องมีจุดมุ่งหมายกำหนดไว้ล่วงหน้า เพื่อเป็นหลักและแนวทางให้ผู้ปฏิบัติได้ยึดถือและกระทำตามเพื่องานจะได้บรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ การนิเทศการศึกษาและการนิเทศการสอนก็เช่นเดียวกัน ต้องมีจุดมุ่งหมายในการดำเนินงานที่แน่นอนเพื่อให้การปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษา และการนิเทศการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดจุดมุ่งหมายในการปฏิบัติการนิเทศไว้ให้ชัดเจน

จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

สังต์ อุทรานันท์ ได้กล่าวว่า การนิเทศศึกษามีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ 4 ประการคือ

1. เพื่อพัฒนาคน คือ การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ครู และบุคลากรเหล่านั้นได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น
2. เพื่อพัฒนางาน เนื่องจากการนิเทศการศึกษา ได้มีเป้าหมายสูงสุดอยู่ที่นักเรียน ซึ่งเป็นผลผลิตจากการสอนของครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยเหตุนี้การนิเทศการศึกษาที่จัดขึ้นมีจุดมุ่งหมายที่จะ "พัฒนางาน" ซึ่งได้แก่ งานสอนให้ดีขึ้นนั่นเอง
3. เพื่อสร้างการประสานสัมพันธ์ ซึ่งเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการทำงานร่วมกัน รับผิดชอบร่วมกัน ผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้นำ และผู้ตาม ซึ่งไม่ใช่เป็นการทำงานภายใต้การถูกบังคับ และคอยตรวจตรา หรือคอยจับผิด
4. เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ เพราะว่าขวัญและกำลังใจเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้บุคคลมีความตั้งใจทำงาน หากการนิเทศไม่ได้ทำการสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานแล้ว การนิเทศการศึกษาก็คงจะไม่ประสบผลสำเร็จได้ยาก (สังต์ อุทรานันท์ 2529:8)

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2519:2) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

1. เพื่อช่วยให้ครูดำเนินการสอนตามหลักสูตรและให้ได้ผลตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรและแผนการศึกษาแห่งชาติ
2. เพื่อให้ครูได้ตระหนักถึงปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนและการจัดการศึกษา ทั้งให้สามารถแก้ปัญหาเหล่านั้นได้ เพื่อก่อให้เกิดผลดีต่อการศึกษานักเรียน
3. เพื่อพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็น
4. เพื่อรักษา พิจารณา ส่งเสริม ควบคุมคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาในทุกระดับ
5. เพื่อให้ความช่วยเหลือและประสานงานในทางวิชาการแก่กรมเจ้าสังกัด กระทรวงและสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนงานองค์การระหว่างประเทศ

อดัมส์ และ ดิกคีย์ (Adam and Dickey 1966:22-23) ได้กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ 6 ประการคือ

1. เพื่อช่วยให้ครูค้นหาและรู้วิธีการทำงานด้วยตนเอง
2. เพื่อช่วยให้ครูรู้จักแยกแยะ วิเคราะห์ปัญหาของตนเองโดยช่วยให้ครูรู้ว่าอะไรเป็นปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่และจะแก้ปัญหาเหล่านั้นได้อย่างไร
3. เพื่อช่วยให้ครูรู้สึกมั่นคงในอาชีพ และมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตน
4. เพื่อช่วยให้ครูคุ้นเคยกับแหล่งวิทยาการและสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้
5. ช่วยเผยแพร่ให้ชุมชนเข้าใจถึงแผนการศึกษาของโรงเรียนและให้การสนับสนุนโรงเรียน

6. ช่วยให้ผู้ครูเข้าใจถึงปรัชญาและความต้องการทางการศึกษา

ไมเนอร์ (Minor 1964:27-31) ให้ความเห็นว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาก็คือ

1. เพื่อช่วยเหลือครูให้เข้าใจเด็กดีขึ้น
2. เพื่อช่วยพัฒนาครูให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ เป็นที่ยอมรับของผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน
3. เพื่อช่วยครูในการจัดหาและเลือกวัสดุอุปกรณ์ที่จะนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการสอน
4. ช่วยให้ผู้ครูปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

5. สร้างลักษณะการเป็นผู้นำให้แก่ครู โดยการนำเอาความสามารถพิเศษและประสบการณ์ของเขามาใช้ให้เป็นประโยชน์ โดยการให้เป็นທີ່ปรึกษาของครูใหญ่
6. เพื่อช่วยให้ครรรู้จักวิธีการประเมินผล การเรียนของเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ
7. กระตุ้นให้ครรรู้จักการประเมินผลงานของตนเอง
8. ช่วยให้ครรรู้สึกว่าได้รับผลสำเร็จ มีความอบอุ่นใจ ปลอดภัย และมีความเชื่อมั่นในตนเอง
9. กระตุ้นให้ครรร่วมมือกันพัฒนาหลักสูตร เพื่อปรับปรุงเนื้อหาของหลักสูตรให้เหมาะสมกับท้องถิ่น
10. ช่วยเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพื่อช่วยให้ชุมชนเข้าใจ ถึงแผนการศึกษาของโรงเรียน ปัญหาของโรงเรียน และนักเรียน

จุดมุ่งหมายของการนิเทศการสอน

สันต์ ธรรมบำรุง ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการนิเทศการสอนไว้ว่า

1. ช่วยให้ครูเข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงวัตถุประสงค์ทางการศึกษาและวัตถุประสงค์ของการสอน
2. ช่วยสร้างให้ครรรู้มีคุณลักษณะแห่งความเป็นผู้นำ
3. ช่วยให้ครรรู้มีความรู้ ความก้าวหน้าทางวิชาการใหม่ ๆ
4. ช่วยให้ครรรู้หลักการและความมั่นใจในการสอนมากขึ้น
5. ช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพของการเรียนการสอน
6. ช่วยลดภาระผู้สอน ทำให้มีเวลาในการค้นคว้า ทดลอง วิจัยหาวิธีการใหม่
7. ช่วยเสริมขวัญของคณะครรรู้ให้อยู่ในสภาพที่ดีและเข้มแข็ง และรวมหมู่คณะให้เป็นทีมที่จะปฏิบัติงานร่วมกันด้วยสติปัญญาอันสูง เพื่อบรรลุจุดประสงค์เดียวกัน
8. ช่วยพิจารณาความเหมาะสมของงานให้ถูกต้องกับความสามารถของครรรู้แต่ละคน และมอบหมายงานนั้นให้ครรรู้แต่ละคนช่วยระคับระคองให้ครรรู้นั้นใช้ความสามารถของตนปฏิบัติงานนั้นให้ก้าวหน้าอยู่เรื่อย ๆ
9. เพื่อช่วยให้ครรรู้จักค้นหาจุดลำบากในการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน และช่วยครรรู้วางแผนการสอนที่เหมาะสมและแก้ไข

10. ช่วยประเมินผลงานการสอนของครู โดยอาศัยความเจริญงอกงามของนักเรียนให้เป็นไปตามแนวที่ตกลงกันได้

(สันต์ ธรรมบำรุง 2526:16-17)

สุภากร ราชกรกิจ ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการนิเทศการสอนไว้ดังนี้

1. การสอนเป็นศิลปะอย่างหนึ่ง ความก้าวหน้าทางศิลปะการสอนจำเป็นต้องอาศัยความเห็นของผู้มีประสบการณ์ ช่วยมองปัญหา ร่วมมือและรวมกำลังความคิดเพื่อพัฒนางาน วิธีนี้เป็นวิธีที่ได้ผลว่าครูแต่ละคนจะค้น ปัญหาและปรับปรุงตนเอง

2. ครูเปรียบเสมือนศิลปิน ถึงแม้ว่าจะเก่งและมีฝีมือแล้ว แต่ยังต้องการวิธีการเรียนรู้ใหม่ ๆ และฝึกฝนกับผู้ที่มีความชำนาญกว่า อนึ่งคนเรามักจะขาดความสามารถในการพิจารณาผลงานของตนเอง ฉะนั้นจะต้องอาศัยคนอื่นที่มีประสบการณ์และมีใจเป็นกลางมากกว่าตน เป็นผู้ให้ข้อสังเกตและแนะนำเพื่อการปรับปรุง

3. ครูใหม่ที่ไม่รู้ว่าตนจะเริ่มสอนอย่างไร เพราะยังไม่มีประสบการณ์มักจะหันไปใช้วิธีที่ตนเพิ่งเรียนมา โดยลืมคำนึงถึงวัยและความเหมาะสมของเด็ก

4. ครูที่ดีคือ ครูที่ยอมรับฟังความคิดเห็นของการนิเทศ และกระหายต่อคำแนะนำ รวมทั้งข้อเสนอแนะ พร้อมกันนำไปปรับปรุงงานของตน

5. การนำทฤษฎีและหลักวิชาการศึกษามาใช้ปฏิบัติการสอนให้เหมาะสมเป็นกิจกรรมที่สลับซับซ้อนและมีข้อขัดแย้งเกิดขึ้น จึงควรให้ผู้มีประสบการณ์ช่วยแนะนำและให้ข้อคิดเห็น

(สุภากร ราชกรกิจ :75)

เป้าหมายของการนิเทศการศึกษาและการนิเทศการสอน

เป้าหมายของการนิเทศการศึกษา

เป้าหมายของการนิเทศการศึกษา เป็นจุดสุดท้ายที่คาดหวังหรือยอดสูงสุดที่พึงได้รับจากการปฏิบัติงานในการนิเทศการศึกษา สังกัด อุทรานันท์ ได้กล่าวว่า เป้าหมายของการนิเทศการศึกษา อยู่ที่การให้นักเรียนได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ หรือกล่าวได้อีกอย่างหนึ่งว่า นักเรียนซึ่งเป็นผลผลิตทางการศึกษานั้นจะต้องเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ และโดยความหมายนี้ การที่จะให้ได้มาซึ่งนักเรียนที่มีคุณภาพนั้น การนิเทศการศึกษาจะต้องเป็นการผ่านตัวกลาง คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษา ไม่ใช่ดำเนินการกับนักเรียนโดยตรง (สังัด อุทรานันท์ 2527:1)

อาคม จันทสุนทร กล่าวว่า เรามีการนิเทศการศึกษา ก็เพื่อจะช่วยชี้แนะให้ความรู้หรือบริการหรือทำให้คนรู้และปฏิบัติในการทำงานการศึกษา เช่น ทำให้ครูสอนได้ผลดีและทำงานอย่างเต็มที่ โดยเห็นผลที่ผลการเรียนของเด็ก การมีผู้นิเทศการศึกษา จึงเป็นการช่วยเหลือในการบริหารงาน โดยแบ่งเบาภาระงานของผู้บริหารลงไป และผู้นิเทศจะทำให้เกิดผลงานที่ได้ประสิทธิภาพสูงกว่าให้ผู้บริหารทำงานตามลำพัง (อาคม จันทสุนทร 2527:3)

ชาญชัย อาจินสมาจาร เห็นว่า เป้าหมายของการนิเทศการศึกษานั้น ขยายไปยังกิจกรรมทางการศึกษาในทุกขอบข่าย โดยมีจุดประสงค์ในการปรับปรุงผลผลิตของการศึกษาโดยผ่านการยกระดับคุณภาพของการสอนและการปฏิบัติงานในโรงเรียน ประชาธิปไตยในฐานะรูปแบบหนึ่งของการดำเนินชีวิต การวิจัยทางจิตวิทยาเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ การย้ายในเรื่องมนุษยสัมพันธ์อันมีความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการหมู่คณะ (ชาญชัย อาจินสมาจาร 2525:12)

จากทัศนะที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษามีเป้าหมายสูงสุดอยู่ที่นักเรียน ซึ่งเป็นผลผลิตทางการศึกษา จะต้องเป็นผู้ที่มีคุณภาพตามที่หลักสูตรต้องการ หลังจากได้ผ่านการเรียนการสอนซึ่งทางโรงเรียนหรือครูผู้สอนได้จัดให้แล้ว

เป้าหมายของการนิเทศการสอน

สำหรับเป้าหมายของการนิเทศการสอน ยังไม่มีผู้ใดได้กล่าวไว้อย่างชัดเจน แต่เมื่อพิจารณาถึงเป้าหมายของการนิเทศการศึกษาแล้ว อาจกล่าวได้ว่า การนิเทศการสอนมีเป้าหมายเช่นเดียวกับการนิเทศการศึกษา นั่นคือ ปรับปรุง พัฒนาการสอนของครู ซึ่งจะส่งผลไปถึงนักเรียน ได้จบการศึกษาออกไปอย่างมีคุณภาพตามที่หลักสูตรต้องการ

กิจกรรมการนิเทศการศึกษาและการนิเทศการสอน

กิจกรรมการนิเทศการศึกษา

กิจกรรมการนิเทศการศึกษา เป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการจัดการนิเทศการศึกษาให้ เป็นไปอย่างได้ผล ดังที่ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ ได้กล่าวว่า "กิจกรรมต่าง ๆ เป็นหัวใจ หรืองานหลัก ที่จะจัดให้มีขึ้นในการนิเทศการศึกษา งานนิเทศการศึกษาจะสำเร็จได้ ก็ด้วยการจัดกิจกรรมขึ้นในการนิเทศให้เป็นระเบียบ ถูกต้องตามโปรแกรม" (นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ 2521:4) ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงได้นำกิจกรรมการนิเทศการศึกษา ที่มีผู้กล่าวไว้หลายทัศนะมาเสนอ เช่น

ชาญชัย อาจिनสมาจาร ใ้แบ่งกิจกรรมการนิเทศการศึกษาไว้ 5 ประการคือ

1. การสังเกตการสอนหรือการเยี่ยมเยียนชั้นเรียน เป็นเทคนิคที่ได้ผลเป็นอย่างมากในการนิเทศการศึกษา การเยี่ยมเยียนชั้นเรียนเป็นการติดตามผลของการสังเกตการสอน จุดที่จะให้ความสนใจ ก็คือ พัฒนาการของบทเรียน ไม่ใช่ตัวครูหรือจุดอ่อนของครู เพราะมันเป็นผลต่อความเจริญงอกงามและการปรับปรุงครู
2. การสาธิตการสอน เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการจูงใจต่อความเจริญงอกงามทางวิชาชีพของครู และก่อให้เกิดความมั่นใจแก่ครู ผู้นิเทศหรือครูที่มีประสบการณ์ในการสอน จะเป็นผู้สาธิตการสอนให้ครูอื่น ๆ ู
3. การเยี่ยมเยียนเพื่อสังเกตการสอน หมายถึง การไปสังเกตการสอนของครูคนอื่น ๆ เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญต่อการเจริญงอกงามของครู และมีประโยชน์ต่อการสอนของครู
4. การศึกษาเป็นหมู่คณะหรือการประชุมปฏิบัติการ เป็นกิจกรรมที่สามารถนำมาศึกษาสภาพการเรียนการสอนในลักษณะต่าง ๆ เช่น ปัญหาการเรียนการสอนเป็นกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพมาก เพราะการมีส่วนร่วมในการทำงานของทุกคนช่วยก่อให้เกิดการปรับปรุงความร่วมมือในการทำงาน
5. การประชุม การประชุมจะมีลักษณะเป็นทางการ เพราะมีการวางแผนล่วงหน้า และมีลักษณะไม่เป็นทางการ เพราะบรรยากาศระหว่างสมาชิกผู้เข้าร่วมประชุมจะมีลักษณะของความเป็นมิตร การประชุมจะมีประโยชน์ถ้าสมาชิกในหมู่คณะมีความสัมพันธ์อันดี ให้ความร่วมมือและร่วมกันปฏิบัติงาน (ชาญชัย อาจिनสมาจาร 2525:47-65)

แฮร์ริส (Harris 1985:70-87) ใ้เสนอกิจกรรมนิเทศการศึกษา ซึ่งจะเป็
แนวทางให้ผู้นิเทศได้พิจารณาเลือกใช้ตามโอกาสและความเหมาะสมไว้ 23 ประการดังต่อไปนี้

1. การบรรยาย (Lecturing) เป็นกิจกรรมที่ใช้ในการให้ความรู้ทางการศึกษา การประชาสัมพันธ์ และงานที่เ็นเกี่ยวกับครูเป็นรูปแบบของกิจกรรมที่ง่ายที่สุด คือ ใช้การฟัง-พูด ซึ่งเหมาะกับการถ่ายทอดความรู้และใช้ให้กับกลุ่มคนทุกขนาด
2. การบรรยายที่มีสื่อประกอบ (Visualized Lecturing) เป็นการบรรยายใ้
ความรู้โดยใช้สื่อวัสดุประกอบ ผู้บรรยายอาจใช้ สไลด์ แสงสี กระดานชอล์ค แผนภูมิประกอบ
การบรรยายกิจกรรมนี้จะช่วยรวมความสนใจของครูในการฟังให้ดีขึ้น เหมาะกับการถ่ายทอดความรู้
3. การเสนอข้อมูลเป็นกลุ่ม (Panel Presenting) การจัดประชุมสมาชิกกลุ่ม
ใหญ่อาจได้ผลมากขึ้น หากใช้ลักษณะการประชุมปรึกษาหารือ กิจกรรมนี้ประกอบด้วยผู้พูดหลายคน

มาปฏิสัมพันธ์ต่อกันในหัวข้อที่กำหนด ซึ่งอาจรวมไปถึงการให้ผู้หุคแต่ละคนเสนอเอกสารรายงาน อย่างมีรูปแบบต่อสมาชิกในกลุ่ม ในการประชุมครั้งด้วย

4. การชมภาพยนตร์หรือโทรทัศน์ (viewing film or television) การใช้ โสตทัศนวัสดุ เช่น ภาพยนตร์ โทรทัศน์หรือวีดีโอ มีความสำคัญต่อการอบรมให้ความรู้ทางการ ศึกษา งานประชาสัมพันธ์ และงานประเมินผล ผู้นิเทศสามารถเลือกฉายเฉพาะตอนใดตอนหนึ่ง ที่ต้องการฉายซ้ำหรือหยุดฉายเมื่อต้องการได้ ลักษณะนี้ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการใช้ประกอบ กิจกรรมการนิเทศร่วมกับกิจกรรมบทบาทสมมุติ และการอภิปราย ภาพยนตร์จะช่วยเปิดเผย สถานการณ์การสอนที่เป็นปัญหาเพื่อสร้างจุดสนใจในการอภิปรายกลุ่ม

5. การฟังเทป วิทยุหรือจานเสียง (Listening to tape, radio or recordings) เป็นกิจกรรมการใช้การบันทึกเสียงเสนอความคิดเห็นต่อคนหนึ่ง ๆ หรือหลายคน เพื่อช่วยพัฒนาความเข้าใจหรือทักษะ เช่น ใช้ประกอบการสัมภาษณ์ทางอ้อมเพื่อให้ครูเข้าใจ พฤติกรรมของคนในชั้นเรียน

6. การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับวัสดุและอุปกรณ์ต่าง ๆ (Exhibiting materials and equipment) เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อช่วยในการอบรมให้ความรู้ทางการศึกษาและช่วย พัฒนาวัสดุต่าง ๆ เช่น การจัดแสดงชุดหนังสือใหม่ เพื่อให้ครูคุ้นเคยกับวัสดุใหม่และช่วยพัฒนา คุณภาพหนังสือที่เลือกซื้อ

7. การสังเกตการสอนในชั้นเรียน (Observing in Classroom) เป็นกิจกรรม การสังเกตการสอนของบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มเพื่อวิเคราะห์การปฏิบัติงานของครูในชั้นเรียน เทคนิค ในการสังเกตการสอนจะคล้ายคลึงกับเทคนิคการสาธิตการสอนและการเยี่ยมชั้นเรียน การสังเกต การสอนอาจใช้เครื่องมือบางอย่างเพื่อให้คล่องตัวขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อบันทึกเหตุการณ์

8. การสาธิต (Demonstrating) เป็นการเสนอลำดับเหตุการณ์ที่จัดเตรียมไว้ ล่วงหน้าต่อคนกลุ่มหนึ่งให้ชม การสาธิตนั้นจะเน้นส่วนที่สำคัญที่สุดและจะเกิดประสิทธิผลที่สุดเมื่อ ผู้ชมใช้กระบวนการสังเกตอย่างมีระบบ และมีกิจกรรมอื่น ๆ ตามมา เช่น การอภิปราย การ ฉายวีดีโอเทป

9. การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interviewing) ใช้เมื่อต้องการ ข้อมูลรายบุคคล รวบรวมความคิดเห็น หัตถ์คดี การสัมภาษณ์แบบนี้จะมีการกำหนดคำถามไว้ล่วงหน้า มีตารางการสัมภาษณ์และการจัดลำดับ รวมทั้งบันทึกข้อมูลอย่างมีระบบ

10. การสัมภาษณ์เฉพาะเรื่อง (Focused interviewing) เป็นกิจกรรมแบบที่มีโครงสร้าง อาจใช้ภายหลังการสังเกตการณ์การสอนในชั้นเรียน กิจกรรมนี้มีคุณค่าสำคัญในการพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับส่วนประกอบที่สำคัญของพฤติกรรมในชั้นเรียนของครู และจะช่วยลดความวิตกกังวลและความตึงเครียดของครูภายหลังการสังเกตการสอน

11. การสัมภาษณ์ทางอ้อม (Non-directive interviewing) เป็นการรับรู้ความคิดเห็นและความรู้สึกของครู โดยการอภิปรายการใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ เป็นจุดสำคัญของกิจกรรมนี้ เป็นการสัมภาษณ์แบบมีครูเป็นศูนย์กลาง ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและความสนใจของครู

12. การอภิปราย (Discussion) เป็นการปฏิสัมพันธ์ทางวาจา ของคนกลุ่มเล็ก ๆ การอภิปรายจะเป็นการช่วยกระตุ้นการแก้ไขความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ การอภิปรายเมื่อเกี่ยวข้องกับปัญหาที่ยุ่งยากซับซ้อนมักใช้ร่วมกับกิจกรรมอื่น ๆ เช่น บทบาทสมมุติ ภาพยนตร์ การอ่าน การวิจัย การสาธิต และการบรรยาย

13. การอ่าน (Reading) เป็นกิจกรรมการนิเทศที่ใช้กันทั่วไป ได้มีการพัฒนาห้องสมุดวิชาชีพอ่างกว้างขวางเพื่อส่งเสริมการอ่านในหมู่ครู ได้มีการพัฒนากิจกรรมการอ่านเพื่อช่วยในการอบรมให้ความรู้ทางการศึกษา

14. การวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาคำนวณ (Analyzing and Calculating) เป็นกิจกรรมที่เพิ่มความสำคัญขึ้นเมื่อเกิดความต้องการการประเมินผลโครงการอย่างเป็นทางการหรือการจัดทำบัญชีทางการศึกษา ทักษะของการวิเคราะห์ข้อมูลจะทำให้ได้ข่าวสารที่เป็นประโยชน์

15. การระดมสมอง (Brainstorming) เป็นกิจกรรมที่ใช้สร้างความคิดพื้นฐานก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และการพูดแนะนำในเชิงสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมกลุ่มที่สมาชิกแต่ละคนจะพูดแสดงความคิดเห็นออกมาโดยไม่มีการอภิปราย การวิจารณ์หรือการวิเคราะห์

16. การบันทึกวีดิโอเทปและการถ่ายภาพ (Videotaping and photographing) กิจกรรมนี้เป็นการใช้ภาพที่มองเห็นเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหลักสูตร การประเมินผลการอบรม ให้ความรู้ทางการศึกษา หรืองานประชาสัมพันธ์ การใช้วีดิโอเทปมีประโยชน์มากเมื่อต้องมีการวิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญซึ่งต้องใช้ข้อมูลทางด้านภาพและเสียง

17. การจัดทำเครื่องมือและแบบทดสอบ (Instrumenting and Testing) เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้แบบทดสอบ การทดสอบปฏิบัติการ การวัดระดับและวิธีการต่าง ๆ ที่จะให้ได้ข้อมูลในสถานการณ์ต่าง ๆ

18. การประชุมกลุ่มย่อย (Buzz-session) เป็นกิจกรรมของคนกลุ่มเล็ก ๆ ซึ่งอภิปรายกันในหัวข้อที่จำเพาะเจาะจง ให้โอกาสผู้ประชุมได้แสดงความคิดเห็นต่อหัวข้อที่ใช้ประชุมเต็มที่

19. การศึกษานอกสถานที่ (Field trip) เป็นการศึกษานอกโรงเรียนโดยมีจุดมุ่งหมายให้ครูได้เห็นการดำเนินงานบางอย่างซึ่งเกี่ยวข้องกับวิชาชีพของเขา เช่น การไปเยี่ยมชมโรงเรียนในชุมชน โรงงานอุตสาหกรรม ไปต่างประเทศ เป็นต้น แต่กิจกรรมนี้ไม่ได้เป็นการไปเยี่ยมชมเพื่อสังเกตการสอนของโรงเรียนอื่น

20. การเยี่ยมเยียน (Intervisiting) เป็นการไปเยี่ยมชั้นเรียนและสังเกตการปฏิบัติงานของครู การไปเยี่ยมนี้อาจกระทำโดยบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือคนกลุ่มเล็ก ๆ ก็ได้ กิจกรรมนี้แตกต่างจากการสาธิตที่ต้องมีการเตรียมการล่วงหน้าของครูบ้างเล็กน้อย และที่สำคัญที่สุด ผู้เยี่ยมชมจะให้เห็นภาพที่ใกล้เคียงของจริงที่สุด

21. บทบาทสมมุติ (Role-playing) บางครั้งเป็นการใช้บทบาทในสังคม มีประโยชน์ในการเรียนรู้และวิเคราะห์ความรู้สึก ในทางการศึกษาได้มีการพัฒนากิจกรรมนี้มาจากบทบาทในสังคมและกลายมาเป็นเทคนิคอย่างหนึ่งในการปฏิบัติจริง ปัญหาของครูจะได้รับการนำมาเขียนโครงการโดยใช้บทบาทสมมุติ

22. การเขียน (writing) แม้กิจกรรมนี้จะใช้กันแพร่หลายในส่วนที่เกี่ยวกับวารสาร การนิเทศการอบรมให้ความรู้ทางการศึกษา กิจกรรมนี้เป็นที่ต้องการในงานนิเทศแทบทุกชนิด เป็นศูนย์กลางของระบบการสื่อสารของโรงเรียน

23. การปฏิบัติตามคำแนะนำ (Guided Practice) เป็นการจัดกิจกรรมของแต่ละบุคคลหรือคนกลุ่มเล็ก ๆ เป็นส่วนหนึ่งของการสัมภาษณ์ซึ่งเน้นที่การกระทำมากกว่าการพูด ในการปฏิบัติงานผู้นิเทศจะใช้เทคนิคนี้แต่ก็ไม่เสมอไป อาจเป็นการดำเนินการของแต่ละคน ด้วยการกำหนดกิจกรรมจากเนื้อหาหรือบทความที่ศึกษา

กิจกรรมการนิเทศการสอน

พริส หันนาคินท์ ได้เสนอกิจกรรมที่ผู้นิเทศอาจจะจัดทำในการนิเทศ

การสอนไว้ 6 ประการคือ

1. การจัดประชุมชี้แจง หรืออภิปรายในปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน
2. หาทางให้ครูได้อ่านนิตยสารทางวิชาการ
3. สนับสนุนให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการ (workshop) ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเรียน

การสอนและการวัดผล

4. สนับสนุนให้มีการวิจัยเชิงปฏิบัติ (Action research) ซึ่งหมายถึง การค้นคว้าหาความเป็นไปของงานที่ได้กระทำไปแล้วความจริงที่ได้พบย่อมจะนำไปสู่การรู้จักตัวเองดีขึ้น และย่อมจะเป็นรากฐานในการที่จะปรับตัวเองหรือการทำงาน
5. การสาธิตการสอน อาจกระทำโดยผู้ชำนาญในโรงเรียนนั้นหรืออาจจะเชิญวิทยากรจากที่อื่น ๆ ก็ได้
6. การไปดูการสอนของครูในโอกาสอันควร โดยเฉพาะครูใหม่ ควรจะเริ่มดูการสอนของครูตั้งแต่เริ่มแรกจนถึงสิ้นสุดขบวนการสอนในช่วงเวลานั้น ๆ (พนัส หันนาคินทร์ 2524 : 210-211)

จากรายละเอียดที่กล่าวมาข้างต้น อาจสรุปได้ว่า กิจกรรมการนิเทศการศึกษาและ กิจกรรมการนิเทศการสอน คือ เครื่องมือหรือวิธีการที่จะช่วยให้งานนิเทศการศึกษาและงานนิเทศการสอนบรรลุจุดมุ่งหมาย ช่วยพัฒนาครูให้สามารถปฏิบัติการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการศึกษาของชาติในที่สุด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ภาษาอังกฤษ เป็นภาษาสากลที่มีความสำคัญและเป็นที่ยอมรับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากประเทศไทยต้องติดต่อกับชาวต่างประเทศในหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา จึงมีความจำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสาร

การเรียนการสอนภาษาอังกฤษจึงได้รับความสำคัญมาตั้งแต่เริ่มมีหลักสูตร คือ เมื่อกรมศึกษาธิการ ได้จัดทำหลักสูตรที่เทียบเท่ากับระดับชั้นมัธยมศึกษาขึ้นเป็นครั้งแรกในปี พุทธศักราช 2438 และได้กำหนดให้วิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาหนึ่งที่บังคับให้เรียนในระดับชั้นประโยค 3 ของหลักสูตรนี้ หลังจากนั้นได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรฉบับดังกล่าวเรื่อยมาจนถึงหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น และประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2503 รวมทั้งสิ้น 12 ฉบับ ซึ่งหลักสูตรทุกฉบับตั้งแต่ พ.ศ. 2438 จนถึง พ.ศ. 2503 ล้วนแต่กำหนดให้วิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาบังคับที่นักเรียนทุกคนต้องเรียน จนกระทั่งมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาหลักสูตรขึ้นใหม่กลายเป็นหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2518 ซึ่งหลักสูตรฉบับนี้กำหนดให้วิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาเลือก ให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าจากสภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่ผ่านมาได้ชี้ให้เห็นว่า การบังคับให้นักเรียนเรียนภาษาอังกฤษซึ่งถือว่าเป็นภาษาต่างประเทศโดยไม่สมัครใจนั้นย่อมบรรลุผลได้ยาก ดังนั้นหลังจากปี พ.ศ. 2518 หลักสูตรฉบับต่อ ๆ มาคือ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 หลักสูตรทั้ง 2 ฉบับนี้เป็นหลักสูตรที่กำลังใช้อยู่ในปัจจุบัน ได้กำหนดให้วิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาเลือกเช่นกัน แต่ในทางปฏิบัติจริง ๆ แล้ว ผู้เลือกวิชาคือโรงเรียนมิใช่ผู้เรียนเป็นผู้เลือก เพื่อความสะดวกในการจัดชั้นเรียน ดังนั้นวิชาภาษาอังกฤษจึงกลายเป็นวิชาเลือกที่ทางโรงเรียนจัดให้เรียน ไม่ว่านักเรียนจะต้องการเรียนหรือไม่ก็ตาม และโดยเหตุที่คนไทยนิยมเรียนภาษาอังกฤษกันมาก ประกอบกับเป็นความประสงค์ของผู้ปกครองด้วยที่อยากให้บุตรหลานของตนได้เรียนภาษาอังกฤษ โรงเรียนส่วนใหญ่จึงจัดให้มีการสอนภาษาอังกฤษและบังคับให้นักเรียนเลือกเรียนวิชาภาษาอังกฤษ (ทวานิต ธูถาวร 2529:4)

สำหรับหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนปลายพุทธศักราช 2524 มีรายละเอียดเกี่ยวกับจุดประสงค์ โครงสร้าง เนื้อหาวิชา เวลาเรียน วิธีสอน แบบเรียน สื่อการสอน การวัดและประเมินผล ซึ่งจะขอลงถึงรายละเอียดพอสังเขปดังนี้

หลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524

จุดประสงค์

1. ให้มีการพัฒนาในด้านความรู้และความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารอย่างถูกต้องและเหมาะสมตามกาลเทศะ
2. เพื่อฝึกทักษะ การฟัง พูด อ่าน และเขียน ให้ใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตประจำวัน ในงานอาชีพ และการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นตามวัยและศักยภาพของผู้เรียน
3. ให้พัฒนาการในการอ่าน และการฟัง เพื่อค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอและเพื่อพัฒนาความรู้สึกรักการศึกษาคิด
4. เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในวัฒนธรรมของชนชาติเจ้าของภาษา อันจะนำไปสู่ความเข้าใจอันดีระหว่างกัน (กระทรวงศึกษาธิการ 2525 : 40)

โครงสร้าง

มัธยมศึกษาปีที่ 4

อ 411	ภาษาอังกฤษ 1	4 คาบ/สัปดาห์/ภาค	2 หน่วยการเรียนรู้
อ 412	ภาษาอังกฤษ 2	4 คาบ/สัปดาห์/ภาค	2 หน่วยการเรียนรู้
- และอาจเลือกเรียนรายวิชาต่อไปนี้เพิ่มเติมอีก ทั้งนี้รายวิชาที่เลือกจะต้องเป็นรายวิชาที่มีลำดับเดียวกันกับรายวิชาที่ให้เรียน

อ 412	เสริมทักษะ 1	3 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1.5 หน่วยการเรียนรู้
อ 422	เสริมทักษะ 2	3 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1.5 หน่วยการเรียนรู้
อ 431	การอ่าน 1	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
อ 432	การอ่าน 2	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้

มัธยมศึกษาปีที่ 5

ให้เรียนรายวิชาต่อไปนี้

อ 513	ภาษาอังกฤษ 3	4 คาบ/สัปดาห์/ภาค	2 หน่วยการเรียนรู้
อ 514	ภาษาอังกฤษ 4	4 คาบ/สัปดาห์/ภาค	2 หน่วยการเรียนรู้
- และอาจเลือกเรียนรายวิชาต่อไปนี้เพิ่มเติมอีก ทั้งนี้รายวิชาที่เลือกจะต้องเป็นรายวิชาที่มีลำดับเดียวกันกับรายวิชาที่ให้เรียน
อ 523	เสริมทักษะ 3	3 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1.5 หน่วยการเรียนรู้

อ 524	เสริมทักษะ 4	3 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1.5 หน่วยการเรียนรู้
อ 533	การอ่าน 3	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
อ 534	การอ่าน 4	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้

มัธยมศึกษาปีที่ 6

ให้เลือกเรียนจากรายวิชาต่อไปนี้ ทั้งนี้จะต้องเรียนภาษาอังกฤษ 1-4 มาแล้วและจะต้องเลือกเรียนตามลำดับรายวิชาของกลุ่มนั้น ๆ

อ 615	ภาษาอังกฤษ 5	4 คาบ/สัปดาห์/ภาค	2 หน่วยการเรียนรู้
อ 616	ภาษาอังกฤษ 6	4 คาบ/สัปดาห์/ภาค	2 หน่วยการเรียนรู้
อ 635	การอ่าน 5	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
อ 636	การอ่าน 6	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
อ 641	พัฒนาทางภาษา 1	3 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1.5 หน่วยการเรียนรู้
อ 642	พัฒนาทางภาษา 2	3 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1.5 หน่วยการเรียนรู้
อ 651	ภาษาอังกฤษเพื่อการอาชีพ 1	3 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1.5 หน่วยการเรียนรู้
อ 652	ภาษาอังกฤษเพื่อการอาชีพ 2	3 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1.5 หน่วยการเรียนรู้
อ 661	การฟัง-พูด 1	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
อ 662	การฟัง-พูด 2	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
อ 671	การอ่านเชิงวิเคราะห์	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
อ 681	การเขียน	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้

(กระทรวงศึกษา 2525 ง:41-42)

เนื้อหาวิชา

หลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 แบ่งเนื้อหาออกเป็นรายวิชา แต่รายวิชาต่าง ๆ นั้นสามารถรวมเป็น 8 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ กลุ่มวิชาภาษาอังกฤษ 1-6, กลุ่มวิชาเสริมทักษะ 1-4, กลุ่มวิชาการอ่าน 1-6, กลุ่มวิชาพัฒนาทางภาษา 1-2, กลุ่มวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการอาชีพ 1-2, กลุ่มวิชาการฟังพูด 1-2, กลุ่มวิชาการอ่านเชิงวิเคราะห์ กลุ่มวิชาการเขียน ซึ่งผู้เรียนอาจจะเลือกเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษได้แตกต่างกันออกไปหลายลักษณะตามความถนัด ความสามารถ และความสนใจของตน (กระทรวงศึกษาธิการ 2524 ก:34-36)

เวลาเรียน

ตามหลักสูตรกำหนดเวลาเรียนของวิชาภาษาอังกฤษออกเป็นรายคาบ ๆ ละ 50 นาที จะใช้เวลาเรียนภาษาอังกฤษที่คาบต่อสัปดาห์ขึ้นอยู่กับจำนวนรายวิชาที่เลือกเรียน แต่ละรายวิชา มีค่าเป็นหน่วยการเรียน และ 1 หน่วยการเรียนมีค่าเท่ากับ 2 คาบ หรือ 100 นาทีต่อสัปดาห์

วิธีสอน แบบเรียน และสื่อการสอน

วิธีสอนภาษาอังกฤษในปัจจุบันมีหลายวิธี แต่วิธีสอนที่กำลังแพร่หลายและเป็นที่ยอมรับกันมากคือ แนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Approach) เพราะมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร นอกจากนี้ยังมีวิธีสอนอื่น ๆ อีกด้วย เช่น แนวการสอนแบบความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Code Approach) วิธีสอนแบบตรง (Direct Method) นอกจากนี้ยังมีครูสอนภาษาอังกฤษบางคนก็อาจใช้วิธีสอนแบบผสมผสาน (Eclectic Method) คือ เลือกเอาเฉพาะข้อดีของวิธีสอนแต่ละแบบมาผสมผสานกัน แต่สิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากในปัจจุบันคือ ในอดีตการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ คือ เป็นศูนย์กลาง (Teacher Centred) แต่ปัจจุบันผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนการสอน (Student Centred) บทบาทของครูจึงเป็นเพียงผู้ชี้แนะและจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และสิ่งที่สำคัญอย่างมากในปัจจุบันคือ ครูจะต้องสอนให้ครอบคลุมเนื้อหาและจุดประสงค์ของหลักสูตร และต้องสอนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละรายวิชา มิใช่สอนตามแบบเรียนเหมือนในสมัยก่อน ครูอาจจะคัดแปลงหรือเพิ่มเติมเนื้อหาให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น และสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละรายวิชาให้ได้

แบบเรียน หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย แบ่งแบบเรียนออกเป็น 3 ชนิดคือ หนังสือเรียน หนังสืออ่านนอกเวลา และหนังสือเสริมประสบการณ์ แบบเรียนตามหลักสูตรนี้ทั้งหมดเป็นแบบเรียนที่เจ้าของภาษาแต่งขึ้น และสำนักพิมพ์เอกชนนำมาพิมพ์ในประเทศไทย มีหนังสือคู่มือครู และโครงการสอนให้มาด้วย กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้อนุญาตให้ใช้ในโรงเรียนได้และอนุญาตให้จัดพิมพ์เป็นคราว ๆ ไป ไม่มีการใช้แบบเรียนอาชยานหรือคำประพันธ์ในปัจจุบัน กระทรวงศึกษาธิการมีบทบาทน้อยมากในการผลิตแบบเรียนภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตรปัจจุบัน

สื่อการสอน ปัจจุบันนี้เมื่อมีวิธีการสอนแบบใหม่ ๆ แพร่หลายเข้ามาในประเทศไทย ก็มีสื่อการสอนประเภทอิเล็กทรอนิกส์เข้ามาพร้อมกับวิธีสอนเหล่านั้นด้วย เช่น เครื่องบันทึกเสียง วิทยุ โทรทัศน์ วีซีดี เครื่องเล่นแผ่นเสียง ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีอุปกรณ์การสอนอื่น ๆ อีก เช่น บัตรคำ แถบประโยค รูปภาพ ของจริง ภาพลึกลับ ภาพจากหนังสือพิมพ์หรือจากนิตยสารต่าง ๆ โฆษณา หนังสือพิมพ์หรือนิตยสาร ฯลฯ ส่วนกิจกรรมการเรียนการสอนในปัจจุบันก็มีหลายอย่าง เช่น การโต้วาทิ การปรากฏ การกล่าวสุนทรพจน์ การเล่นเกม การแสดงบทบาทสมมุติ การสาธิต การแก้ปัญหา เกมการเล่นต่าง ๆ รวมทั้งการใช้เพลงประกอบการสอนด้วย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ในปัจจุบันสื่อการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอนมีความสำคัญควบคู่กับวิธีสอนหรือแนวการสอนแบบใหม่ ๆ มาก (ทวานิต ฤถาวร 2529:349-350)

การวัดและประเมินผล

หลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ.2524 ได้กำหนดอำนาจในการวัดและประเมินผลทุกระดับชั้นแก่โรงเรียนและครูผู้สอน เกณฑ์ในการประเมินผลจะต้องได้รับความเห็นชอบจากกลุ่มโรงเรียน ซึ่งจะต้องประเมินผลตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมหรือจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ได้กำหนดไว้ก่อนสอน การประเมินผลจะต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาสมรรถภาพของผู้เรียน (Formative Test) และการประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน (Summative Test) ฉะนั้นจะต้องมีการประเมินผลทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน ถ้านักเรียนไม่สามารถผ่านหลักเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ครูจะต้องจัดการสอนซ่อมเสริมให้จนกว่านักเรียนจะเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ การประเมินผลตัดสินได้-ตก จะตัดสินเป็นรายวิชา โดยให้เป็นระดับคะแนนเรียงตามลำดับจาก 0, 1, 2, 3 และ 4 ได้ 0 ถือว่าตก ได้ 1-4 ถือว่าผ่าน เวลาเรียนถือเป็นเรื่องสำคัญ นักเรียนจะต้องมีเวลาเรียนในรายวิชานั้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมดในรายวิชานั้น จึงจะมีสิทธิ์เข้าสอบและได้รับการประเมินผลตัดสินการเรียน ลักษณะของข้อสอบในปัจจุบันมักเป็นแบบปรนัย การทดสอบมักจะเป็นการวัดทั้งความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ และการถ่ายโอนเนื้อหา (กระทรวงศึกษาธิการ 2523 ก:2-5)

สรุปได้ว่าหลักสูตรภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ.2524 มุ่งเน้นให้ผู้เรียนค้นพบความถนัด ความสามารถ และความสนใจของตนเอง พัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ในงานอาชีพ และเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น โดยมุ่งเน้นให้ใช้วิธีสอนที่ทำให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างถูกต้อง

ต้อง ดังจะเห็นได้จากจุดประสงค์ข้อที่ 1 ของการเรียนภาษาอังกฤษตามหลักสูตรนี้ที่ได้กำหนดว่า "ให้มีพัฒนาการในด้านความรู้ และความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อสื่อสารอย่างถูกต้อง และเหมาะสมตามกาลเทศะ" (กระทรวงศึกษาธิการ 2525 ง:40) ดังนั้นวิธีสอนภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามหลักสูตรนี้จึงเป็นการเน้นให้ใช้วิธีสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (Communicative Approach) โดยเน้นให้นักเรียนมีทักษะ ฟัง พูด อ่าน และเขียน เพื่อใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ทั้งยังส่งเสริมให้มีความเข้าใจในวัฒนธรรมและชีวิตความเป็นอยู่ของชนชาติเจ้าของภาษา เพื่อความเข้าใจอันดีต่อกัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความรู้ความเข้าใจที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

การจัดการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและนอกโรงเรียนนั้น ครูเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่ง เพราะเป็นบุคคลที่ให้การศึกษ การศึกษาของชาติจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับครูเป็นสำคัญ ครูมีหน้าที่จัดการเรียนการสอนร่วมกับผู้เรียน การสอนของครูจะได้ผลดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับ

1. ทักษะทางการสอน
2. ความเข้าใจในระบบการเรียนการสอน
3. ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้จิตวิทยาการเรียนการสอน รวมทั้งเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้อง

(Peter J. Laurence อ้างถึงใน สันต์ ธรรมบำรุง 2526:1)

สังค อุทรานันท์ (2529:24-25) กล่าวถึงองค์ประกอบที่ทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพว่า ประกอบด้วย

1. ครู เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญยิ่งที่จะทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งได้แก่ การเตรียมการสอนของครู
2. ผู้เรียน เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญในระบบการเรียนการสอนและจะขาดไม่ได้
3. หลักสูตร เป็นสื่อกลางที่จะน่านักเรียนให้ไปสู่จุดหมายปลายทางที่สังคมได้คาดหวังไว้ ส่วนสำคัญของหลักสูตร ได้แก่ จุดประสงค์ของการเรียนการสอน เนื้อหาสาระที่สอน กิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอนและการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน
4. สิ่งแวดล้อมทางการเรียน ได้แก่ การจัดเวลาเรียน การจัดห้องเรียน การเลือกแหล่งวิชาการ หรือมองในลักษณะของการจัดแหล่งวิชาการและการบริการสนับสนุน

ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล (2527:114) กล่าวว่า องค์ประกอบที่สำคัญของการเรียนการสอนมีดังนี้คือ

1. ครูผู้สอน
2. นักเรียน
3. เนื้อหาสาระ
4. กิจกรรมการสอน
5. การเรียนรู้

สันต์ ธรรมบำรุง (2526:5) กล่าวถึงองค์ประกอบของการเรียนการสอนว่ามี 7 อย่าง

คือ

1. ครูผู้สอน
2. ผู้เรียน
3. หลักสูตร
4. วิธีสอน
5. วัตถุประสงค์การสอน
6. สื่อการสอน
7. การประเมินผล

จากที่ค้นหาค้นคว้าจะสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตร ต้องอาศัยองค์ประกอบหลาย ๆ ด้านได้แก่ ครูผู้สอน หลักสูตร เนื้อหา เทคนิคและวิธีสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล ฯลฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครูผู้สอน เป็นผู้มีบทบาทมากที่สุด ดังที่ สุไร พงษ์ทองเจริญ กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนมากที่สุดคือ ตัวครู ความรู้ความชำนาญ คุณภาพของครู ความกระตือรือร้นในการสอน การชวนขยายหาความรู้ ลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งสิ้น (สุไร พงษ์ทองเจริญ 2526:17)

ศรีวิชัย สุวรรณกิติ (2520:8) กล่าวว่า คุณภาพของครู นับว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญของคุณภาพทางการเรียนการสอน ครูที่มีคุณภาพย่อมรู้จักเข้าใจความสนใจของเด็กให้เกิดความพร้อมที่จะเรียน แล้วดำเนินการสอนให้สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล

ยุทธนา พูนทอง (2519:63) กล่าวว่า ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการจัดกระบวนการเรียนการสอนแก่นักเรียน ทั้งนี้ไม่ว่าปรัชญาการศึกษา หลักสูตร และประมวลการสอนจะเขียนไว้อย่างเลอเลิศเพียงใด ถ้าครูผู้สอนขาดความรู้ความสามารถ ย่อมที่จะทำให้การศึกษาด้วยคุณภาพลงได้ ดังนั้นการอบรมให้ครูมีคุณภาพหรือมีสมรรถภาพจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทมากที่สุดในการเรียนการสอน เมื่อครูมีความสำคัญเช่นนี้ การเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้ได้ผลจึงขึ้นอยู่กับครูเป็นสำคัญ นักเรียนจะเรียนภาษาอังกฤษได้ดีหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับความสามารถของครูผู้สอน ดังที่ เยาวลักษณ์ บุญศิริ (2524: 1) ได้เสนอความคิดเห็นว่า ปัจจัยสำคัญและมีอิทธิพลต่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่สุดคือตัวครู ซึ่งจะช่วยทำให้หลักสูตร บทเรียน และวิธีการสอนที่กำหนดไว้ได้ผลตามจุดหมาย

การศึกษาเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจของครูภาษาอังกฤษในการจัดการเรียนการสอน ใ้บรรลุผลนั้น ได้มีผู้กล่าวถึงไว้หลายทัศนะดังต่อไปนี้

สุไร พงษ์ทองเจริญ (2519:3-4) กล่าวว่า ครูภาษาอังกฤษต้องเป็นผู้ที่ได้รับการฝึกฝน มาเป็นอย่างดีและเหมาะสม ครูจำเป็นต้องเรียนรู้หลักวิชาภาษาศาสตร์ (Linguistics) วิธีสอน (Pedagogics) ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ นอกเหนือจากความรู้ความสามารถในภาษาต่างประเทศ ที่สอน เพื่อช่วยให้ครูได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นผลให้นักเรียนเรียนรู้ภาษาให้เกิด สัมฤทธิ์ผลได้ ครูจะได้รับผลดีในการสอนยิ่งขึ้น ถ้าครูมีความรู้ในเรื่องจิตวิทยา (Psychology) เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดผลดีต่อนักเรียนได้ในที่สุด

พิมลพรรณ เทหะเจริญ (2511:31) ได้กล่าวถึงสมรรถภาพของครูภาษาอังกฤษ ไว้ว่า ควรมีความรู้ด้านเนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษและวิชาภาษาศาสตร์ รู้วิธีสอนภาษาอังกฤษที่ใช้ ได้ผลจริง ศึกษาหลักสูตร หนังสือแบบเรียน หนังสือประกอบและแบบฝึกหัด เพื่อใช้ประกอบการ สอนและสร้างข้อทดสอบ หาดูอุปกรณ์การสอน เช่น แผ่นเสียง เทป ภาพยนต์ และเชิญเจ้าของภาษา มาให้นักเรียนได้พบและฟังภาษาอังกฤษจากเจ้าของภาษาโดยตรงบ้าง

พวงเพ็ญ อินทรประวัติ (2521:10-11) ได้กล่าวถึงลักษณะที่พึงประสงค์ของครูภาษาอังกฤษไว้ดังนี้

1. บุคลิกภาพของครูและทัศนคติส่วนตัว ครูไม่ควรเป็นผู้เฉื่อยชา มีความเข้าใจนักเรียน อคทน เสียสละให้การสอน มีบุคลิกภาพน่าเชื่อถือ มีอารมณ์ขัน สติปัญญาเฉียบแหลม น่ารัก
2. เทคนิคการสอน ครูต้องมีความรู้เกี่ยวกับเทคนิคในการสอน มีความสามารถที่จะ ทำการสอนได้ สามารถที่จะควบคุมชั้นเรียน เรื่องเทคนิคการสอนเป็นเรื่องของการฝึกฝนที่ครูได้ รับก่อนแล้ว หรือเป็นแนวการสอนที่ได้รับมาเองหรือคัดแปลงปรับปรุงขึ้นเอง ผู้สอนควรมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายและหน้าที่ของภาษาอังกฤษที่จะใช้ในประเทศของตน และผู้สอน ควรทำความเข้าใจกับหนังสือแบบเรียน หลักสูตร ประมวลการสอน ฯลฯ ที่จะนำไปใช้สอนใน ห้องเรียน
3. ความรู้ทางด้านภาษาอังกฤษของครูเอง ครูต้องมีความรู้พอที่จะทำให้นักเรียนเข้าใจ และครูพูดโดยไม่ผิดเลยได้โดยเฉพาะเรื่องที่มีอยู่ในหนังสือเรียน และเนื้อหาในประมวลการสอน

สุไร พงษ์ทองเจริญ (2517:3-5) ได้เสนอแนะเกี่ยวกับสมรรถภาพครูภาษาอังกฤษ
ในอีกทัศนะหนึ่ง คือ

1. ต้องมีความรู้เรื่องโครงสร้างภาษาอังกฤษอย่างดี อย่างน้อยที่สุดในเนื้อหาที่สอน
ครูจะต้องใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง เตรียมการสอนอย่างดี

2. ต้องรู้เรื่องโครงสร้างภาษาไทยอย่างดี สามารถนำมาเปรียบเทียบกัน

3. ต้องไม่ปะปนตัวสะกดกับการออกเสียง

4. ต้องทราบวิธีวิเคราะห์ข้อผิดพลาดของนักเรียน หาวิธีแก้ไข วิธีฝึก

5. เวลาสอนครูใช้ภาษาอังกฤษให้มากที่สุด ให้นักเรียนรู้สึกว่าคุณใช้ได้จริง

6. ต้องรู้ว่าการเรียนภาษากับวรรณคดีไม่เหมือนกัน ภาษาเป็นทักษะสอนให้ใช้ได้

คล่องแคล่วและรวดเร็ว วรรณคดีเป็นการฝึกใช้สติปัญญา จินตนาการ

7. ต้องรู้จักวิธีใช้อุปกรณ์การสอนต่าง ๆ

8. ต้องรู้จักสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้นักเรียนกระตือรือร้นที่จะเรียน

สมาคมภาษาปัจจุบันของสหรัฐอเมริกา (The Modern Language Association
of America) ได้กำหนดคุณสมบัติของครูที่สอนภาษาขึ้นเพื่อใช้กับครูภาษาต่างประเทศทุกระดับ
ซึ่ง พรรณินี สาคริก ได้รวบรวมไว้ดังนี้

1. จะต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติทางด้านสติปัญญา อุบนิสัย และบุคลิกภาพที่จะเป็นครูอย่าง
มีประสิทธิภาพ

2. ครูสอนภาษาต่างประเทศ ต้องรู้จักและเข้าใจวัฒนธรรมและวรรณคดีทั้งของชาติตน
และของชาติซึ่งเป็นเจ้าของภาษาต่างประเทศนั้น

3. ผู้ที่จะเป็นครูภาษาต้องมีความสามารถในด้านต่อไปนี้ คือ สามารถสอนให้นักเรียน
ของตนใช้ได้ทั้ง 4 ทักษะ คือ ทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน สามารถทำให้ผู้เรียนเห็นว่า
ภาษาเป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรม สอนวรรณคดีต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ เลือกวิธีสอน
เทคนิคการสอนและอุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างเหมาะสม สามารถชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างวิชาภาษา
ต่างประเทศกับวิชาอื่น ๆ สามารถประเมินผลความก้าวหน้าในการเรียนภาษาต่างประเทศของ
นักเรียน

4. ผู้ที่จะเป็นครูสอนภาษาต่างประเทศ ต้องสามารถเข้าใจภาษาต่างประเทศนั้น
เมื่อเจ้าของภาษาพูดในจังหวะปกติ สามารถพูดให้ชนชาติเจ้าของภาษาฟังรู้เรื่อง รวมทั้งมีความ

รู้ในคำศัพท์และโครงสร้างไวยากรณ์พอสมควร มีความรู้ด้านจิตวิทยาพัฒนาการและจิตวิทยาการ
เรียนรู้ภาษาที่สอง มีความรู้ด้านภาษาศาสตร์ และวิธีสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ เข้าใจ
ความสำคัญของภาษาต่างประเทศที่สอน และเข้าใจจุดมุ่งหมายของการศึกษาของชาติ (พรธณี
สาคริก 2514:72-74)

ในคํานงนวิจัย สมคักคิ เจริญสุข ได้ศึกษาพบว่า สมรรถภาพที่ครูภาษาอังกฤษ จำเป็น
ต้องมีเรียงตามลำดับความสำคัญ 12 ประการ ดังนี้

1. มีความรู้ด้านเนื้อหาและโครงสร้างวิชาภาษาอังกฤษ
2. มีทักษะทางภาษาอังกฤษทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียน
3. มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรภาษาอังกฤษทั้งด้านจุดหมาย หลักการ และโครงสร้าง
4. มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้โดยใช้เทคนิคและวิธีการสอนได้เหมาะสม
5. มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ
6. มีคุณลักษณะและบุคลิกภาพของความเป็นครู
7. มีความรู้และความสามารถใช้จิตวิทยาทั่วไป และจิตวิทยาการเรียนรู้ภาษา
8. มีความรู้และความสามารถวัดผลประเมินผลการเรียนการสอน
9. รู้จักแสวงหาความรู้เพิ่มเติม
10. มีความสามารถในการเขียนจุดมุ่งหมายและแผนการสอนเป็นเชิงพฤติกรรม
11. มีความสามารถในการใช้และผลิตสื่อการสอนหรือวัสดุทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ
12. มีความสามารถในการนำความรู้ในวิชาชีพไปบริการสังคม

(สมคักคิ เจริญสุข 2524:จ)

พัฒน์ น้อยแสงศรี (2522:235-238) กล่าวถึงคุณสมบัติของครูสอนภาษาอังกฤษว่าจะ
ต้องมีความรู้ในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ด้านภาษาอังกฤษ (The English Language) สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้อย่าง
คล่องแคล่ว ไม่เฉพาะในด้านการออกเสียง ไวยากรณ์ และศัพท์ทั่ว ๆ ไปเท่านั้น แต่ต้องครอบคลุม
ถึงรายละเอียดต่าง ๆ ในการออกเสียง ส่วนวนที่เจ้าของภาษาใช้ในการพูดและเขียน มีความ
ชำนาญในทักษะ 4 ประการคือ ความเข้าใจ การพูด การอ่าน และการเขียน
2. วิชาภาษาศาสตร์ (Linguistics) ครูภาษาอังกฤษต้องมีความรู้จริงในวิชา
ภาษาศาสตร์ ภาษาดินของตน รู้โครงสร้างและส่วนประกอบต่าง ๆ ของภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี

3. วัฒนธรรม (Culture) ครูต้องเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษาอังกฤษและวัฒนธรรมของชนชาติที่พูดภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี

4. เทคนิคการสอน (Teaching Techniques) ครูภาษาอังกฤษต้องรู้จักเทคนิค และมีทักษะในการใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการสอน ฟัง อ่าน และเขียน

5. ห้องปฏิบัติการทางภาษา (Language Laboratory) ครูควรรู้จักและมีความรู้เกี่ยวกับห้องปฏิบัติการทางภาษาดีพอ รวมทั้งการให้คำแนะนำต่าง ๆ แก่นักเรียนในห้องปฏิบัติการ

คอร์เนลิอุส (Cornelius 1953:33-34) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติและความสมารถที่จะต้องฝึกฝนให้เกิดขึ้นในตัวครูภาษาต่างประเทศว่า

1. ต้องมีความรู้ ในเรื่องทักษะและเนื้อหาของภาษาต่างประเทศเป็นอย่างดี
2. ต้องมีความรู้ทางภาษาศาสตร์
3. ต้องมีความรู้ในเนื้อหาและทักษะของภาษาที่ 1 ของนักเรียนเพื่อที่จะนำมาเปรียบเทียบกับภาษาต่างประเทศ
4. มีความรู้ในเรื่องวิธีสอนภาษาต่างประเทศเป็นอย่างดี
5. มีทักษะในการใช้สื่อการเรียนการสอน

จากการที่นักการศึกษาหลายท่านกล่าวมาข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า ในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาให้มีประสิทธิภาพและบรรลุผลตามจุดหมายของหลักสูตรนั้น ครูผู้สอนควรมีความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนโดยตรง ซึ่งอาจสรุปเป็นด้านใหญ่ ๆ ได้ 8 ด้านดังต่อไปนี้

1. ด้านหลักสูตร
2. ด้านเนื้อหาวิชา
3. ด้านวิธีสอนและเทคนิคการสอน
4. ด้านสื่อการเรียนการสอน
5. ด้านการวัดผลและประเมินผล
6. ด้านภาษาศาสตร์
7. ด้านวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา
8. ด้านจิตวิทยาทั่วไป และจิตวิทยาการเรียนรู้ภาษา

เพื่อให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้และความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนที่ครู
ภาษาอังกฤษควรจะมีให้ชัดเจนยิ่งขึ้น จึงจะขอกล่าวถึงความสำคัญและความจำเป็นของความรู้และ
ความเข้าใจในด้านต่าง ๆ รวมทั้งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและความต้องการ
เกี่ยวกับการนิเทศการสอนของครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาในแต่ละด้านไว้พอสังเขปดังนี้

ค่านหลักสูตร

คำว่า หลักสูตร มีความหมายได้หลายนัย ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ ความตั้งใจ หรือทัศนะ
ของแต่ละบุคคล ตลอดจนโอกาสที่ใช้ว่าจะมองหลักสูตรในแง่ใด นักการศึกษาหลายท่านได้ให้คำ
จำกัดความของคำว่า หลักสูตร ไว้ดังนี้

ทาบ (Taba 1962:10) กล่าวว่า หลักสูตรหมายถึง แนวทางในการเตรียมพลเมือง
ที่จะให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข และเป็นสมาชิกที่สามารถสร้างสรรค์ผลผลิตให้แก่
วัฒนธรรมนั้น

กู๊ด (Good 1959:149) ให้คำจำกัดความว่า หลักสูตร คือ เนื้อหาวิชา
ที่จัดไว้เป็นระบบให้ผู้เรียนได้ศึกษาให้จบชั้นหรือประกาศนียบัตรในหมวดวิชาที่สำคัญหรือเป็นเค้า
โครงทั่วไปของเนื้อหาหรือสิ่งเฉพาะที่ต้องสอนที่โรงเรียนจัดให้แก่เด็กเพื่อให้เด็กมีความรู้จบชั้น
หรือได้รับประกาศนียบัตรเพื่อให้สามารถเข้าเรียนต่อในทางอาชีพต่อไป

เซเลอร์ และ อเล็กซานเดอร์ (Saylor and Alexander 1959:4) กล่าวว่า
หลักสูตรหมายถึง ความพยายามทั้งหมดของโรงเรียนในการที่จะก่อให้เกิดผลของการเรียนที่
โรงเรียนพึงปรารถนาทั้งในสถานการณ์ภายในและภายนอกโรงเรียน

สุมิตร คุณานุกร (2518:1) ให้ความหมายของ "หลักสูตร" ว่า หมายถึง โครงการ
การศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะสอดคล้องกับความมุ่งหมายของ
การศึกษาที่กำหนดไว้

ภิญโญ สาร (2516:279) กล่าวว่า หลักสูตร คือ โครงการการศึกษาที่สอดคล้อง
กับแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อเตรียมนักเรียนเยาวชนของชาติให้เป็นสมาชิกที่มีประสิทธิภาพของ
สังคม

จากทัศนะดังกล่าวนี้พอสรุปได้ว่า หลักสูตร คือ แผนการจัดประสบการณ์ทั้งหมดที่โรงเรียน
จัดให้แก่ผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ทักษะ และประสบการณ์
ต่าง ๆ บรรลุตามจุดหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า หลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญที่ใช้กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษา ให้แก่เยาวชนว่าจะเน้นหนักไปในทางใด ทั้งในด้านความรู้ การถ่ายทอดวัฒนธรรม การเสริมสร้าง ทักษะและทัศนคติ อันมีผลโดยตรงต่อผู้เรียนและสังคมเพื่อให้เกิดการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ดังที่ สุมิตร คุณานุกร กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาในประเทศใดก็ตาม จะไม่สำเร็จลุล่วงไปตามที่ กำหนดไว้ ถ้าไม่มีหลักสูตรเป็นโครงการและเป็นแนวทาง (สุมิตร คุณานุกร 2523:2)

จากความสำคัญของหลักสูตรดังกล่าว ในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ครู จึงจำเป็นต้องศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรให้ถูกต้องแจ่มชัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้าน จุดมุ่งหมาย หลักการ โครงสร้าง ตลอดจนเกณฑ์การใช้หลักสูตร เพื่อให้เตรียมการสอนได้ถูกต้อง และบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้ ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยของ สมศักดิ์ เจริญสุข ซึ่งพบว่า สมรรถภาพอันพึงประสงค์ของครูภาษาอังกฤษที่สำคัญประการหนึ่งคือ ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร ทั้งหลักการและจุดหมาย ครูภาษาอังกฤษต้องรู้วัตถุประสงค์ หลักการ และโครงสร้างของหลักสูตร สามารถวิเคราะห์วิจารณ์และปรับปรุงคัดแปลงหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอนจริง สมศักดิ์ เจริญสุข (2524:83) ซึ่งสอดคล้องกับ สันต์ ธรรมบุรุจ (2525:13) ที่กล่าวว่า ครูควร ศึกษาหลักสูตรของชั้นและวิชาที่สอนอย่างละเอียด เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนเป็นไปด้วยดี แต่ในทางปฏิบัติแล้ว ครูยังมีปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ดังที่ ศรีวิทย์ สุวรรณนิตติ (2522:75) กล่าวว่า ครูบางคนไม่ได้ศึกษาหลักสูตรว่าวิชาที่สอนมีจุดหมายอย่างไร เนื้อหาที่ ต้องสอนควรครอบคลุมไปถึงไหน ทำให้การสอนนั้นไม่มีหลักเกณฑ์และครูเองไม่เห็นความสำคัญของ วิชาที่ตนสอน ไม่ทราบว่าหลักสูตรจัดให้นักเรียนเรียนวิชานี้เพื่อจุดมุ่งหมายอย่างไร และจากรายงาน การวิจัย การประเมินหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 : กระบวนการนำหลักสูตร ไปใช้ (กรมวิชาการ 2528:61) พบว่า ครูยังไม่เข้าใจหลักสูตรเพียงพอ ไม่สอนตามจุดประสงค์ เชิงพฤติกรรม ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ครูภาษาอังกฤษมีความต้องการในการนิเทศการสอนเกี่ยวกับ หลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุนันทา ดุรงค์พันธ์ ซึ่งพบว่า ครูภาษาอังกฤษในเขตการ ศึกษา 12 ต้องการการนิเทศการสอนด้านหลักสูตรอยู่ในระดับมาก สุนันทา ดุรงค์พันธ์ (2527:จ) และ ยืน ศรีวรพันธ์ (2528:44) ได้สรุปผลการวิจัยว่า ครูภาษาอังกฤษมีความต้องการในระดับ มากที่จะพัฒนาความสามารถในการปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอนจริง และ ต้องการที่จะเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2521 และ 2524

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ความรู้ความเข้าใจด้านหลักสูตร เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครู ภาษาอังกฤษเป็นอย่างยิ่ง แต่ที่ผ่านมามีปรากฏว่า ครูยังมีปัญหาเกี่ยวกับความรู้ด้านหลักสูตร และ ต้องการได้รับการนิเทศการสอนด้านนี้ ดังนั้นการให้ความรู้ความเข้าใจหรือการนิเทศการสอนด้าน หลักสูตรจึงมีความจำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้บรรลุผล

ด้านเนื้อหาวิชา

เนื้อหาวิชา (Content) หมายถึง เนื้อหาสาระ ความรู้ ทักษะ ทักษะ ทักษะ รวมทั้งประสบการณ์ ในการเรียนรู้ (Learning Experience) (อมรา เล็กเริงสินทร์ 2528:74)

นอกจากนี้ ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล ยังได้กล่าวไว้ว่า เนื้อหาสาระ คือ สิ่งที่ครูผู้สอน เลือกสรรและกำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายให้เหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียน และเป็นตัวช่วยให้ผู้สอน ได้กำหนดวิธีและกิจกรรมการสอนได้เหมาะสม (ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล 2527:114-115)

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า เนื้อหาวิชาคือ ความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ทั้งทางตรงและทาง อ้อมที่กำหนดไว้เพื่อให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้และพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จึงอาจกล่าวได้ว่า การเลือกเนื้อหาวิชาเป็นสิ่งสำคัญ โดยต้องคำนึงถึงความยากง่าย สอดคล้อง กับความสนใจ และประสบการณ์ที่ผู้เรียนจะต้องใช้ในชีวิตรประจำวัน และสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย ของหลักสูตร ดังเช่นที่ ทาบา (Taba 1962:267-289) ได้กล่าวถึงเกณฑ์ในการเลือก เนื้อหาวิชาว่าจะต้องเชื่อถือได้และเป็นแก่นสารของความรู้ในวิชานั้น ๆ สอดคล้องกับวุฒิภาวะ ประสบการณ์ ความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ครูภาษาอังกฤษควร จะมีความรู้ความเข้าใจในด้านเนื้อหาวิชาเป็นอย่างดี ดังเช่น ผลการวิจัยของ สมศักดิ์ เจริญสุข (2524:82) ที่พบว่า สมรรถภาพที่สำคัญด้านหนึ่งของครูภาษาอังกฤษคือ ต้องมีความรู้อย่างลึกซึ้ง ถูกต้องแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่สอน มีความรู้ทางภาษากว้างขวางทันสมัย เหมาะสมกับระดับชั้นที่ สอน แต่อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชา พบว่า ครูมีปัญหาดังนี้คือ ศรีวิชัย สุวรรณภักดี (2522:74) กล่าวว่า ครูมีความรู้ด้านเนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษ ไม่แม่นยำพอ และขาดความสนใจใฝ่หาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งวิชาอื่น ๆ ขาดความพร้อมที่จะ สอน ไม่มีการเตรียมบทเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ พวงเพ็ญ อินทรประวัติ ที่มีความเห็นว่า ครูบางคน ยังมีความรู้ไม่ได้มาตรฐาน มีความรู้ในเนื้อหาวิชาไม่แม่นยำแม่นยำเพียงพอ มีความรู้ความชำนาญ น้อย แต่ครูส่วนใหญ่ยังขาดความกระตือรือร้น ไม่ชวนขยายปรับปรุงตนเอง ไม่ค่อยแสวงหาความรู้

ต่าง ๆ เกี่ยวกับภาษาอังกฤษ (พวงเพ็ญ อินทรประวัติน ม.ป.ป.:72-76) นอกจากนี้ กาญจนา ัญญาโชติ และ เสาวคนธ์ อรุณรัตน์ (2526:67) ได้เสนอข้อคิดเห็นจากการติดตามผลและ แนะนำการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษา ปีงบประมาณ 2524 โดยสรุปว่า นักเรียนเรียนไม่ดี และสอบ ตกเป็นส่วนมาก เนื้อหาวิชามีมาก บางตอนนักเรียนจำเป็นต้องได้ฝึกทักษะ แต่ครูสอนได้ไม่ครบ เพราะครูจำเป็นต้องสอนให้ทันตามกำหนด ดังนั้นครูจึงควรทำความเข้าใจจุดประสงค์ของหลักสูตร อย่างถ่องแท้ และรู้จักแยกแยะ เลือกรื้อหา และจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกันมากขึ้น

จากปัญหาดังที่กล่าวมาแล้วสามารถสรุปได้ว่า ครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่อง เนื้อหาที่จะนำไปสอน ซึ่งส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ครูจึง จำเป็นจะต้องได้รับการเพิ่มพูนความรู้หรือแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ เพื่อให้มีความแน่นยำ ในเนื้อหา มีความรู้กว้างขวาง ทันสมัย นำเทคนิคและวิธีสอนใหม่ ๆ มาใช้ให้สอดคล้องกับทเรียน จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับเนื้อหาและประสบการณ์เดิมของผู้เรียน ซึ่งจะเห็นได้จากผลการวิจัย ของ สุรินทร์า ศุภะพันธ์ (2527:๖) พบว่า ครูภาษาอังกฤษต้องการให้มีการนิเทศการสอนด้าน เนื้อหาวิชาอยู่ในระดับมาก

ด้านวิธีสอนและเทคนิคการสอน

การสอน หมายถึง การจัดสภาพการณ์หรือกิจกรรมอย่างมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมให้ผู้ เรียนเกิดประสบการณ์อันจะเป็นผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้นและเร็วขึ้น เพื่อให้ผู้เรียน เจริญองงามทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และสามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้ อย่างมีความสุข (ชาญชัย ศรีไสยเพชร 2527:101)

รุ่งทิวา จักรกร (2527:51-67) กล่าวว่า วิธีสอน คือ รูปแบบของการดำเนินการ ถ่ายทอดความรู้ ส่วนเทคนิคการสอน คือ ทักษะหรือรายละเอียดในการดำเนินการสอนด้วยวิธีการ เฉพาะ หรือเครื่องมือในการดำเนินการสอนตามแบบแผนของวิธีสอนต่าง ๆ เพื่อให้เกิดผลดีที่สุดในที่สุด

จึงอาจสรุปได้ว่า วิธีสอนและเทคนิคการสอน หมายถึง รูปแบบ กลวิธี หรือความสามารถ ในการถ่ายทอดความรู้และจัดกิจกรรมเพื่อให้การสอนดำเนินไปตามจุดประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ วิธีสอนนั้นมีหลายวิธี และหลายรูปแบบ แต่ละวิธีจะมีลักษณะหรือรูปแบบเฉพาะ ซึ่งมีทั้งส่วนดีและ ส่วนเสีย ไม่มีแบบไหนดีและสมบูรณ์ที่สุด ดังนั้น การที่ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีขึ้นอยู่กับการเลือกวิธี สอนที่เหมาะสม เทคนิคการสอนย่อมแตกต่างกันไปตามตัวแปร คือ ตัวครู นักเรียนแต่ละคน และ

ขนาดของห้องเรียน ฯลฯ ดังที่ สุไร พงษ์ทองเจริญ กล่าวว่า ครูควรพิจารณาหาเทคนิควิธีสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสภาพการเรียนการสอนโดยไม่จำกัดว่าจะต้องสอนวิธีใดวิธีหนึ่งเท่านั้น (สุไร พงษ์ทองเจริญ 2526:98) ดังนั้น วิธีที่ดีที่สุดสำหรับครูก็คือ เลือกวิธีการที่ดีจากการสอนแต่ละแบบมาใช้ให้สอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน เหมาะสมกับสถานการณ์และลักษณะของบทเรียน (สุไร พงษ์ทองเจริญ 2526:21)

ดังนั้น ครูจึงควรสนใจและศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับวิธีสอนและเทคนิคการสอนให้เข้าใจ เพื่อให้การเรียนการสอนภาษาอังกฤษบรรลุตามจุดประสงค์ของหลักสูตร แต่ในปัจจุบันการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษายังไม่ได้ผลเท่าที่ควรก็เพราะความไม่พร้อมของครูผู้สอนคือ ขาดความรู้ในด้านเทคนิคการสอน (เกษมา อัจฉริยะศาสตร์ 2519:1) นอกจากนี้ ทรงพร อิศโรวุธกุล และ สุชาคา นิมมานนิตย์ (2525:BE1) กล่าวว่า อุปสรรคที่ทำให้การสอนภาษาอังกฤษไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรก็เพราะเราสอนในโครงสร้างไวยากรณ์มากกว่าจะสอนผู้เรียนให้สามารถใช้ภาษาได้ ฟังได้ พูดได้ อ่านได้ เรียนได้ บัณฑิตของเราเมื่อจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจะผ่านการเรียนภาษาอังกฤษมาไม่น้อยกว่าคนละ 12 ปี (ไม่นับระดับประถมและอนุบาล) แต่พูดภาษาอังกฤษไม่ได้ อ่านหนังสือพิมพ์ไม่รู้เรื่อง ฟังข่าวภาษาอังกฤษทางวิทยุโทรทัศน์แล้วจับความไม่ได้ ยิ่งการเขียนยิ่งไม่ต้องพูดถึง เพราะแทบจะใช้การไม่ได้เลย ซึ่งสอดคล้องกับ ศรีวิชัย สุวรรณภักดิ์ ที่กล่าวว่า ครูขาดความรู้ด้านวิธีสอนที่ถูกต้อง ไม่สามารถนำวิธีสอนที่เหมาะสมไปใช้ประโยชน์ได้ หรือนำไปใช้ได้ไม่ถูกต้อง (ศรีวิชัย สุวรรณภักดิ์ 2522:75) นอกจากนี้จากการวิจัยของ ทิพวรรณ จันทรสติศย์ พบว่า ครูส่วนใหญ่สอนทักษะทั้ง 4 คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียนไม่สัมพันธ์กัน และไม่เรียงลำดับกัน มักจะเน้นทักษะการเขียนมากที่สุดและสอนทักษะพูดน้อยที่สุด ครูสอนเรื่องเสียงน้อยกว่าเรื่องศัพท์และไวยากรณ์มาก ในด้านการอ่านยังมีแปลงอยู่มาก ทิพวรรณ จันทรสติศย์ (2513:149-150) หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ได้สรุปปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษ พ.ศ.2521 ไว้ว่า วิธีสอนส่วนใหญ่นิยมแบบเก่า คือ ยึดหนังสือเรียนเป็นหลัก สอนโดยมีครูเป็นศูนย์กลาง นักเรียนไม่ค่อยได้มีโอกาสฝึกฝนทักษะทางภาษาเท่าที่ควร นักเรียนขาดการฝึกฝนทักษะการฟัง พูด เพื่อใช้สื่อสาร (กรมสามัญศึกษา หน่วยศึกษานิเทศก์ ม.ป.ป.:3-9) ซึ่งสอดคล้องกับ อุษษา กาญจนสถิตย์ (2528:8) ที่กล่าวไว้ว่า การเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่ผ่านมา นักเรียนไม่สามารถใช้ภาษาเพื่อสื่อสารได้อย่างคล่องแคล่วเพราะการสอนไม่ได้มุ่งไปที่การนำไปใช้ในชีวิตจริง แต่เป็นการเรียนภาษาอังกฤษในลักษณะเป็นเนื้อหาวิชา เป็นการเรียนการสอนในสาระขององค์ประกอบของภาษา และให้ความสนใจเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารน้อยไป

จากปัญหาดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า ครูมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อให้สามารถถ่ายทอดความรู้โดยใช้เทคนิคหรือกลวิธีที่เหมาะสม สามารถวิเคราะห์และเลือกวิธีให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ รู้จักคัดค้านหาวิธีสอนใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการเรียนการสอน มีเทคนิคในการอธิบาย และยกตัวอย่างประกอบ ดังที่ สุนันทา คุรงค์พันธ์ (2527:๑) ได้ทำการวิจัยและพบว่า ครูภาษาอังกฤษมีความต้องการการนิเทศการสอนด้านวิธีสอนในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ ยืน ศรีวรรณ (2528:๑) ที่วิจัยพบว่า ครูภาษาอังกฤษมีความต้องการที่จะพัฒนาความสามารถในเรื่องการนำเทคนิคการสอนแบบใหม่มาใช้ในระดับมาก

ด้านสื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอน เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปด้วยดี และมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะสื่อการสอนช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ สามารถเรียนรู้ได้ถูกต้อง รวดเร็ว และจดจำได้นาน

ฉลองชัย สุขวัฒนบุรณ์ (2529:41) ให้ความหมายว่า สื่อการสอน หมายถึง วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการต่าง ๆ ที่ใช้เป็นสื่อกลางให้ผู้สอนสามารถถ่ายทอดไปยังผู้เรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

ส่วนสื่อการเรียน หมายถึง อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะและทัศนคติ ตามที่ต้องการได้แก่ หนังสือ แผนภูมิ รูปภาพ เทป สไลด์ เครื่องมือต่าง ๆ (สุโขทัยธรรมมาธิราช 2525:263)

ดังนั้นสื่อการเรียนการสอนจึงหมายถึง เครื่องช่วยในการเรียนการสอนให้บรรลุจุดประสงค์ ที่ต้องการทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างน่าสนใจ และเกิดประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังรวมถึง กิจกรรมการเรียนต่าง ๆ ที่นำมาประกอบการเรียนการสอนด้วย (รุ่งทิวา จักรกร 2527:70)

เนื่องจากการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในปัจจุบันเน้นผู้เรียนและกิจกรรมเป็นศูนย์กลาง โดยมีครูเป็นผู้ให้การแนะนำ และส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์นี้ การใช้อุปกรณ์และสื่อการสอนจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นเพื่อให้บทเรียนมีลักษณะสมจริง เข้าใจ ช่วยสร้างบรรยากาศสิ่งแวดล้อม และให้ประสบการณ์ตรงแก่ผู้เรียน ได้มากที่สุด

สุไร พงษ์ทองเจริญ (2526:189-190) ได้กล่าวถึงความสำคัญและประโยชน์ของสื่อการสอนไว้ว่า สื่อการสอนช่วยการอธิบายของครู ทำให้ประหยัดเวลาและแรงงาน เพราะเมื่อใช้สื่อการสอนแล้วครูไม่ต้องเสียเวลาอธิบายมาก อุปกรณ์จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ เพิ่มพูนประสบการณ์ ช่วยเร้าความสนใจ ทำให้นักเรียนบังเกิดความกระตือรือร้นที่จะได้เห็นสิ่งที่ครูนำมาแสดง ช่วยส่งเสริมบรรยากาศในห้องเรียนให้ดีขึ้น ไม่ซ้ำซากจำเจ และยังส่งเสริมให้นักเรียนได้มีกิจกรรม ซึ่งครูอาจจะให้นักเรียนมีส่วนช่วยในการจัดทำขึ้น

และเพื่อให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษได้จริงทั้งในการฟัง พูด อ่าน และเขียน ตามจุดประสงค์ของหลักสูตร ครูจะต้องเตรียมกิจกรรมและประสบการณ์โดยให้โอกาสนักเรียนได้ใช้ภาษาอังกฤษจริง ๆ โดยอาศัย รูปภาพ ของจริง บัตรคำ โปสเตอร์ ตัวครูเอง ก็นับว่าเป็นส่วนหนึ่งของอุปกรณ์ ดังนั้นในช่วงโมงภาษาอังกฤษ ครูต้องพยายามใช้ภาษาให้มากที่สุด รูปภาพ ของจริง ของจำลอง และอุปกรณ์ต่าง ๆ จะช่วยให้ครูไม่ต้องอธิบายมาก และมีเวลาให้นักเรียนฝึกภาษาได้มากขึ้น

ด้วยเหตุที่สื่อการเรียนการสอนมีประโยชน์และความสำคัญต่อการเรียนการสอนดังกล่าว ครูจึงต้องรู้จักเลือกใช้สื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหา ประสบการณ์ และความสนใจของผู้เรียน ซึ่ง สมพงษ์ ศิริเจริญ (2503:1-2) ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

1. ในการใช้อุปกรณ์การสอนเพื่อให้เกิดผลดีแก่ผู้เรียนนั้น ครูควรคำนึงถึงลักษณะเฉพาะของเนื้อหาวิชา จุดประสงค์ และสภาพชั้นเรียน
2. ในการใช้อุปกรณ์การสอนใด ๆ ก็ตาม ครูควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการใช้อุปกรณ์นั้น ๆ ด้วย เช่น ครูและผู้เรียนอาจช่วยกันเตรียมอุปกรณ์การสอน ครูให้ผู้เรียนแสดงการใช้อุปกรณ์ เป็นต้น
3. ในการนำอุปกรณ์การสอนมาใช้นั้น ครูต้องนำมาใช้ให้ถูกวิธีโดยการเสนอแนะหรืออธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจจุดประสงค์เสียก่อน เช่น ก่อนที่ครูจะใช้ภาพยนตร์ประกอบการสอน ครูควรเล่าเรื่องหรืออภิปรายร่วมกับผู้เรียนในชั้นเรียนก่อนเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจจุดประสงค์ของการเรียนรู้
4. ภายหลังจากที่ครูใช้อุปกรณ์การสอนประกอบการสอนแล้ว ครูควรติดตามผลว่า การใช้อุปกรณ์การสอนของครูนั้นได้รับผลดีไม่น้อยเพียงใด เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการเลือกใช้อุปกรณ์ในครั้งต่อไป ในการติดตามผลการใช้อุปกรณ์การสอนของครูนั้น ครูอาจทำได้หลายวิธี

เช่น ให้ผู้เรียนเขียนรายงานหรือตอบคำถาม เป็นต้น

5. เพื่อให้การใช้อุปกรณ์การสอนของครูได้ผลดียิ่งขึ้นนั้น ครูควรจัดกิจกรรมในเรื่องที่ครูสอนหรือครูใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนนั้น ๆ เช่น การเขียนรายงาน การอ่านหนังสือเพิ่มเติมในห้องสมุด การทดลองใช้อุปกรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับ สังค อุทรานันท์ (2525:85) ที่กล่าวว่า การเลือกใช้สื่อการสอน ควรคำนึงถึงความประหยัดและสะดวกในการจัดหาเป็นสำคัญ อุปกรณ์การสอนที่ดีไม่จำเป็นต้องมีราคาแพง แต่ควรคำนึงถึงคุณค่าที่จะให้เกิดความเข้าใจแก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ

แม้ว่าในปัจจุบัน สื่อการเรียนการสอนจะมีบทบาทดังที่กล่าวมาแล้ว แต่ครูภาษาอังกฤษยังมีปัญหาเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนอยู่มาก จะเห็นได้จากผลการวิจัยของ พรทิพา เหลืองวัฒนาภิจ (2522:จ) ซึ่งพบว่า จำนวนโสตทัศนูปกรณ์ที่ใช้ประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนรัฐบาล ในเขตกรุงเทพมหานคร นั้น มีจำนวนน้อยเกินไป ครูไม่มีเวลาผลิตอุปกรณ์การสอน ครูส่วนใหญ่มีความรู้และประสบการณ์ด้านโสตทัศนศึกษาน้อย และขาดงบประมาณในการจัดซื้อ และ นพมาศ รัตนปรีดากุล (2523:76-77) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ พบว่า โรงเรียนขาดแคลนอุปกรณ์ ครูไม่มีเวลาพอที่จะเตรียมอุปกรณ์และจัดกิจกรรม และนักเรียนในแต่ละชั้นมีจำนวนมากภาระงานสอนของครูมากจึงไม่มีเวลาจัดทำอุปกรณ์ และจากการวิจัยของ วรณพร สุทธิพิทักษ์ (2523:53-54) พบว่า ครูมีปัญหาคือไม่สามารถค้นคว้าเพิ่มเติมประกอบการสอนได้ล่วงหน้าเพราะขาดคู่มือ และหนังสือแบบเรียนที่จะใช้ ขาดแคลนอุปกรณ์การสอนที่ตรงตามที่ระบุไว้ในแบบเรียน และจำนวนอุปกรณ์มีไม่เพียงพอกับครูผู้สอน นอกจากนี้ครูยังต้องการรับการอบรม สาธิตเกี่ยวกับวิธีการใช้อุปกรณ์การสอนประกอบแต่ละบทเรียนโดยละเอียดอีกด้วย นอกจากนี้ อรสา ประชาญ์นคร (2513:82) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาเกี่ยวกับการใช้โสตทัศนูปกรณ์ ในการสอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนรัฐบาล ในจังหวัดพระนครและธนบุรี ผลของการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ครูส่วนใหญ่ยังมีความรู้และประสบการณ์ทางด้านโสตทัศนศึกษาน้อย
2. ครูยังไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการใช้โสตทัศนูปกรณ์ประกอบการสอน
3. มีครูจำนวนหนึ่งยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้และประโยชน์ของโสตทัศนูปกรณ์
4. สาเหตุและอุปสรรคที่ทำให้ครูไม่ใช้อุปกรณ์บางอย่างในการสอนวิชาภาษาอังกฤษ คือ
 - ก. การขาดแคลนอุปกรณ์การสอนในโรงเรียน

- ข. มีอุปสรรคที่เป็นประโยชน์ในการสอนภาษาอังกฤษแต่ยังไม่ได้รับการสนใจ
- ค. ขาดอุปสรรคที่จำเป็นในการสอนภาษาอังกฤษ เช่น ห้องปฏิบัติการทางภาษา
- ง. ผู้บริหารให้การสนับสนุนในด้านการใช้วัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอนไม่เพียงพอ

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาทั้งหมด พอจะสรุปได้ว่า จำนวนอุปสรรค สื่อการเรียนการสอนที่จำเป็นยังมีไม่เพียงพอ ครูบางคนจึงไม่มีโอกาสได้ใช้ นอกจากนี้ครูยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอน จึงไม่เห็นความสำคัญและประโยชน์ ซึ่งเป็นสาเหตุและอุปสรรคที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้การเรียนการสอนภาษาอังกฤษไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ครูจึงต้องการความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนมากขึ้น จะเห็นได้จาก การวิจัยของ สุนันทา กุรงค์พันธ์ (2527:๑) ซึ่งสรุปผลว่า ครูภาษาอังกฤษต้องการให้มีการนิเทศการสอนด้านอุปกรณ์การสอนอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ยืน ศรีวรรณ (2528:44) ซึ่งพบว่า ครูภาษาอังกฤษมีความต้องการในระดับมากที่จะเพิ่มพูนความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับบทเรียนและระดับชั้นของนักเรียน

ด้านการวัดผลและการประเมินผล

การวัดผล และประเมินผล เป็นองค์ประกอบสำคัญของการเรียนการสอน ซึ่งเป็นส่วนที่ใช้ในการพิจารณาตัดสินว่า ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของการสอนตามที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด คำว่า การวัดผล และการประเมินผล มีความหมายแตกต่างกัน กล่าวคือ

การวัดผล (Measurement) หมายถึง การกำหนดค่าเป็นตัวเลขให้กับสิ่งของ เหตุการณ์ หรือพฤติกรรมของมนุษย์ที่เป็นไปหรือปฏิบัติตามกฎ จึงมีลักษณะเป็นปรนัยและวิทยาศาสตร์ สังเกต และวัดได้

ส่วนการประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การนำเอาผลที่ได้จากการทดสอบหรือการวัดมาสรุปตีค่าว่าคุณภาพเป็นอย่างไรอย่างมีหลักการ (รุ่งทิวา จักรกร 2527:196-197) ส่วน สุไร พงษ์ทองเจริญ (2526:230) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การวัดผล คือ การตรวจสอบเพื่อพิจารณาว่า ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอะไรบ้าง และเกิดขึ้นในลักษณะใด และการประเมินผล คือ การนำเอาผลของการวัดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมาประเมินตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ในจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพตรงตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมหรือไม่

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การวัดและการประเมินผลหมายถึง การใช้วิธีการและเครื่องมือ เพื่อวัดว่าการเรียนการสอนในเนื้อหา นั้น ๆ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือไม่ มากน้อยเพียงใด เพื่อเป็นข้อมูลให้ครูได้ประเมินผลและปรับปรุงข้อบกพร่องในการเรียนการสอนต่อไป

การวัดผลและประเมินผลเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอน ดังที่ ชวาล แพร์ตกุล (2509:4) กล่าวว่า การวัดและประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา การวัดและประเมินผลที่สัมพันธ์และสอดคล้องกับหลักสูตรและวิธีการสอนนั้น ช่วยให้การศึกษามีคุณภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ อนันต์ ศรีโสภา ที่กล่าวไว้ว่า การวัดผลจะเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจของครูเพื่อใช้ปรับปรุงการสอน การแนะแนว การประเมินผลหลักสูตรแบบเรียน การใช้อุปกรณ์การสอน และยังช่วยปรับปรุงการเรียนของนักเรียนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น (อนันต์ ศรีโสภา 2520:1)

สำหรับการวัดผลและประเมินผลการเรียนวิชาภาษาอังกฤษนั้น สุไร พงษ์ทองเจริญ (2524:191-192) กล่าวว่า การวัดผลสามารถจำแนกออกได้ 2 ประเภทคือ การวัดผลแบบไม่มีการทดสอบ และการวัดผลแบบมีการทดสอบ ในการวัดและประเมินผลควรวัดให้ครบทุกทักษะ คือ ทักษะฟัง พูด อ่าน และเขียน และออกข้อสอบให้ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดที่สอน ครูจึงจำเป็นต้องใช้วิธีวัดหลายวิธีเพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมทั้งจุดมุ่งหมายทางด้านเนื้อหา เจตคติ และทักษะ ในการสอนของครู จึงควรมีการวัดผลไปพร้อม ๆ กันอยู่ตลอดเวลา การที่ครูมีโอกาสดวัดผลยิ่งบ่อยครั้งก็จะได้ผลที่เชื่อถือได้มากขึ้นเท่านั้น

อัจฉรา วงศ์โสธร (2524:28-29) ได้กล่าวถึงการทดสอบทางภาษาอังกฤษไว้ว่า แต่เดิมการกำหนดเนื้อหาของแบบทดสอบทางภาษาอาศัยภาษาศาสตร์เชิงโครงสร้างเป็นหลัก อาศัยการวิเคราะห์เป็นพื้นฐาน โดยจำแนกการใช้ภาษาเป็น 4 ทักษะ คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียน นอกจากนั้นยังแบ่งส่วนประกอบของภาษาออกเป็น 3 ส่วนคือ เสียง คำศัพท์ และโครงสร้างทางไวยากรณ์ ในการทดสอบคำนึงถึงความคล่องในการใช้ภาษา เช่น ความเร็วในการพูด การเขียนและความสละสลวยของภาษา โดยมีได้คำนึงถึงการใช้ภาษาในสังคมและจิตวิทยาของผู้ใช้ภาษาเลย ให้น้ำหนักเฉพาะส่วนประกอบของภาษาเท่านั้น แต่แนวโน้มของการเรียนการสอนภาษาในปัจจุบันให้น้ำหนักทางสังคมวิทยาของการใช้ภาษา และคำนึงถึงจิตวิทยาของการใช้ภาษาควบคู่ไปด้วย คือคำนึงถึงการใช้ภาษาให้เหมาะสมทางสังคม ความถูกต้องของการใช้ภาษาเพื่อการสื่อความหมาย ซึ่งเป็นการวัดการ

ใช้ทักษะในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด

สำหรับการประเมินผลวิชาภาษาอังกฤษ ดังปรากฏในระเบียบการประเมินผลการเรียน ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งกล่าวไว้ในหนังสือ คู่มือการสอนภาษาอังกฤษของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษานั้น แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะดังนี้

1. การประเมินผลก่อนเรียนมีจุดประสงค์สองประการคือ เพื่อสำรวจความรู้พื้นฐานทางภาษาอังกฤษของนักเรียนก่อนเริ่มเรียนเพื่อสำรวจความสามารถ ความสนใจและความถนัดทางภาษา เพื่อจะได้จัดเข้าชั้นเรียนตามความเหมาะสม และอีกประการหนึ่งเพื่อสำรวจว่านักเรียนมีความบกพร่องด้านใด จะได้ช่วยเหลือและสนับสนุนเพื่อพัฒนาการเรียนตามความเหมาะสม

2. การประเมินผลระหว่างเรียน เพื่อปรับปรุงการเรียนของนักเรียนและการสอนของครูในแต่ละภาคเรียน มักจะประเมินเป็นระยะ ๆ โดยจำแนกการประเมินออกเป็น การประเมินผลทักษะทางภาษา (performance test) ซึ่งเป็นการทดสอบย่อย ๆ ในช่วงเวลาสั้น นิยมทดสอบครั้งละทักษะเดียว หรือทดสอบครั้งละไม่เกิน 2 ทักษะ การประเมินประสิทธิผลการเรียน (achievement test) จะใช้ประเมินเมื่อจบหน่วยการเรียน โดยประเมินทั้งเนื้อหาและทักษะทางภาษา การประเมินกิจกรรม อาจประเมินเป็นรายบุคคล หรือเป็นคู่ หรือเป็นกลุ่มก็ได้ โดยประเมินผลงาน หรือกิจกรรมที่ครูสั่งให้ทำ และการประเมินผลเจตคติและความร่วมมือในการเรียนการสอน

3. การประเมินผลปลายภาคเรียน เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นการประเมินผลการเรียนทุกด้าน ลักษณะของข้อสอบจึงต้องครอบคลุมเนื้อหาและทักษะทุกอย่างที่นักเรียนเรียนในหน่วยการเรียนวิชานั้น ๆ คือ เนื้อหาทางภาษา ได้แก่ การออกเสียง คำศัพท์ และไวยากรณ์ และเป็นการประเมินทักษะต่าง ๆ คือ ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน (กรมสามัญศึกษา 2524:132-166)

เมื่อการวัดผลและประเมินผล มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ครูภาษาอังกฤษจึงควรมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผลและการประเมินผลอย่างเพียงพอ ดังที่ สมศักดิ์ เจริญสุข (2524:จ) ได้วิจัยพบว่า สมรรถภาพอันพึงประสงค์ของครูภาษาอังกฤษประการหนึ่งก็คือ มีความรู้และทักษะในการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน แต่เท่าที่ผ่านมาในทางปฏิบัติแล้วพบว่า ครูภาษาอังกฤษประสบปัญหาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล ดังที่วรรณพร สุทธิพิทักษ์ ได้ทำการวิจัยพบว่า ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ครูส่วนมากไม่สามารถ

วัตถุประสงค์อย่างใดก็ตามมุ่งหมาย นอกจากนั้นยังมีปัญหารองลงมาตามลำดับคือ ขาดความเข้าใจ
 ในการสร้างแบบทดสอบที่เหมาะสม และขาดวัสดุอุปกรณ์ในการสร้างข้อสอบและออกแบบทดสอบ
 (วรรณพร สุทธิพิทักษ์ 2523:51) ส่วน สุเทียบ ละอองทอง (2527:จ) พบว่า ครูมีเวลาจำกัด
 ในการสร้างข้อสอบ ขาดความสามารถในการสร้างข้อสอบเพื่อวัดทักษะย่อยและทักษะรวม ข้อสอบ
 สำหรับวัดความสามารถในการสื่อสาร และมีปัญหาในการสร้างข้อสอบให้มีเนื้อหาครอบคลุมจุดประสงค์
 การเรียนรู้ เนื้อหาที่เคยและไม่เคยเรียน และทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน ส่วนปัญหาในการ
 คัดเลือกผลการเรียน พบว่า มีปัญหาระดับมากในด้านความไม่พร้อมของครูในการประเมินผลแบบอิง
 เกณฑ์ และการวิเคราะห์ข้อสอบเพื่อปรับปรุงมาตรฐานของเกณฑ์การคัดเลือกผลการเรียน นอกจากนี้
 เมตตา บุญญากร สรุปผลการวิจัยไว้ว่า ครูภาษาอังกฤษมีปัญหาในด้านขาดความรู้ ความเข้าใจ
 การสร้างแบบทดสอบที่เหมาะสม ขาดวัสดุอุปกรณ์ในการสร้างแบบทดสอบ (เมตตา บุญญากร 2513:
 100-101) บุปผชาติ เฟ่งพิณิจ (2512:103) สรุปถึงปัญหาการสอนภาษาอังกฤษในด้านการวัด
 และประเมินผลไว้ว่า ครูไม่มั่นใจในการสร้างข้อทดสอบและขาดความรู้ในการวิเคราะห์ข้อสอบและ
 สัทนกร อินทุสุต (2510:67-68) ได้ทำการวิจัยพบว่า ครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาส่วนมาก
 ยังขาดความเข้าใจในเรื่องการทดสอบ การทดสอบไม่สัมพันธ์กับวิธีสอน ครูบางคนมีความเข้าใจ
 เรื่องการทดสอบพอใช้ได้ แต่ไม่นำไปปฏิบัติ นอกจากนี้จากการวิจัยของ สุนันทา อรุณรัตน์ พบว่า
 ครูภาษาอังกฤษต้องการการนิเทศการสอนด้านการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับมาก สิ่งที่ครูต้อง
 การมากเป็นอันดับแรก คือ การได้รับข้อทดสอบหรือได้รับคำแนะนำในการจัดทำข้อทดสอบมาตรฐาน
 (สุนันทา อรุณรัตน์ 2527:ฉ) ซึ่งสอดคล้องกับ ประไพพรรณ โกศัยสุนทร (2528:16-18) ได้
 สรุปผลการสัมมนาปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 เกี่ยวกับการวัด
 และประเมินผลไว้ว่า โรงเรียนในปัจจุบันมีเสรีภาพที่จะทำการวัดและประเมินผลเองได้ กระทรวง
 ศึกษาธิการเพียงแต่ให้แนวทาง หลักเกณฑ์และวางระเบียบการวัดผลไว้ เพื่อให้ใช้เป็นแนวเดียวกัน
 เท่านั้น ปัญหาที่พบคือ ครูส่วนมากยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลอย่างแท้จริง
 เกิดความไม่มั่นใจ และยังไม่สามารถใช้การวัดผลให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอน
 ได้เท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับผลสรุปที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิดของการวิจัยครั้งนี้ที่พบว่า ครู
 ต้องการให้มีการศึกษาค้นคว้าและเผยแพร่เกี่ยวกับเครื่องมือ วิธีการ ตลอดจนตัวอย่างของการวัด
 และประเมินผลให้มากขึ้น

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ความรู้ความเข้าใจในด้านการวัดผล และการประเมินผล เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับครูภาษาอังกฤษเป็นอย่างมาก แต่เท่าที่ผ่านมามีปรากฏว่าครูภาษาอังกฤษ ยังมีปัญหาเกี่ยวกับความรู้ในด้านนี้ และต้องการได้รับการนิเทศการสอน ดังนั้นจึงสมควรจะมีการ ศึกษาเกี่ยวกับความต้องการของครูภาษาอังกฤษเกี่ยวกับการนิเทศการสอนในด้านการวัดผลและการ ประเมินผลเป็นอย่างยิ่ง

ด้านภาษาศาสตร์

ในการเรียนการสอนภาษานั้น ครูนับว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดที่ช่วยให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จ คือ สามารถใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสมกับกาลเทศะ มีทักษะในการใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียน ดังนั้น ครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ด้านภาษาเป็นอย่างดี สามารถเป็นแบบอย่างในการออกเสียง มีความรู้เกี่ยวกับลักษณะ โครงสร้างและส่วนประกอบของภาษาอังกฤษ หรืออาจกล่าวได้ว่า จะต้องมีความรู้ในด้านภาษาศาสตร์ อย่างเพียงพอ เนื่องจากการศึกษาเรื่องภาษานั้น แม้แต่ชาวอังกฤษ หรือชาวอเมริกัน ซึ่งเป็นเจ้าของ ภาษาเอง ก็ไม่สามารถจะให้คำอธิบายหรือแนะนำเกี่ยวกับปัญหาทางภาษาอังกฤษได้ ถ้าไม่มีความรู้ ด้านภาษาศาสตร์อย่างเพียงพอ (ระวีวรรณ ศรีศรีรามครัน 2520:13) ดังนั้น ความรู้ด้านภาษาศาสตร์ จึงมีความจำเป็นต่อครูที่สอนภาษาอังกฤษเป็นอย่างมาก เพื่อที่ครูจะสามารถเข้าใจในปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างการเรียนการสอนและสามารถแก้ปัญหาเหล่านั้นได้อย่างลุล่วง นอกจากนี้ครูจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับภาษาถิ่นของตนและของนักเรียนในลักษณะการเปรียบเทียบของส่วนที่แตกต่าง กันและคล้ายคลึงกันด้วย สามารถวิเคราะห์คำศัพท์ต่าง ๆ ความรู้ทางภาษาศาสตร์จะช่วยให้ครู สามารถวิเคราะห์ภาษาและหาข้อมูลต่าง ๆ ในส่วนที่เป็นปัญหาของตนเอง และเพื่อนำไปแก้ไขปัญหา ของนักเรียน

สุไร พงษ์ทองเจริญ (2526:108-109) กล่าวถึงข้อคิดในการสอน การฟัง และการ ออกเสียงว่า ครูผู้สอนควรจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับสรีรศาสตร์ (articulatory phonetics) เพื่อจะได้แนะนำวิธีการมาใช้สอนให้นักเรียนออกเสียงได้ถูกต้อง หรือช่วยแนะวิธีแก้ไขการออกเสียง ผิด ๆ ของนักเรียน ซึ่งความรู้ทางด้านสรีรศาสตร์จะช่วยให้ครูอธิบายและให้คำแนะนำแก่นักเรียน ได้ถูกต้อง และง่ายขึ้น

แต่สภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน พบว่า การที่การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในเมืองไทย ยังไม่ประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ คือ นักเรียนของเราผ่านการเรียนภาษาอังกฤษมากกว่าสิบปี แต่ก็ยังฟังเจ้าของภาษาพูดไม่เข้าใจ และพูดเองก็ไม่ได้ดี สาเหตุหนึ่งของความบกพร่องนี้ก็คือ การสอนเรื่องเสียงในโรงเรียนของเรา การสอนวิธีการออกเสียงที่ถูกต้องควรจะเริ่มตั้งแต่ชั้นประถมเป็นต้นมา โดยอาศัยความรู้ทางสัทศาสตร์ ประกอบกับอุปกรณ์การสอน และคำอธิบายที่ง่ายและเข้าใจได้ในระดับประถมศึกษา การที่ผู้เรียนได้รู้ เข้าใจ รู้จัก และสามารถออกเสียงได้อย่างมีประสิทธิภาพตั้งแต่แรกเริ่มนั้น จะทำให้การพูด การอ่าน มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นยิ่งกว่าปล่อยให้มีปัญหาของการออกเสียงติดตัวมาจนเป็นความเคยชินที่แก้ยาก และในบางครั้งอาจจะแก้ไม่ได้เลย สาเหตุบกพร่องสำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ ตัวผู้สอนเองยังมีความรู้ไม่เพียงพอเกี่ยวกับกลไกของการออกเสียงทั้งในภาษาไทยของเราเอง และในภาษาอังกฤษ ดังนั้นในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ครูผู้สอนจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความสนใจและเห็นความสำคัญของเรื่องเสียง มีความรู้ลึกซึ้งในทั้งสองภาษาเพื่อจะได้มองเห็นและเข้าใจปัญหาของเสียงที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนไทยเมื่อเรียนภาษาอังกฤษ พร้อมทั้งมีขบวนการแก้ไขอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ (ใจเอื้อ บุรณะสมมติ ม.ป.ป. : คำนำ)

จากปัญหาที่กล่าวมา พอจะสรุปได้ว่า ครูที่สอนภาษาอังกฤษควรจะมีความรู้ด้านภาษาศาสตร์อย่างเพียงพอเพื่อนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการสอนโดยเฉพาะด้านการฟัง การออกเสียง และการอ่าน ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ค่านิยมธรรมของเจ้าของภาษา

ภาษาและวัฒนธรรม มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดจนไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ดังที่ลาโด (Lado 1964 : 23) กล่าวถึงภาษาและวัฒนธรรมไว้ว่า

“ภาษาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม และเป็นเครื่องมือสำคัญที่สมาชิกของสังคมใช้สื่อสารกัน ฉะนั้น ภาษาจึงเป็นส่วนประกอบหนึ่งของวัฒนธรรม และเป็นสิ่งที่ใช้แสดงส่วนประกอบส่วนอื่น ๆ ของวัฒนธรรมอีกด้วย” กรมวิชาการได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมไว้ดังนี้

วัฒนธรรม (Culture) หมายถึง วิถีดำเนินชีวิตของคนกลุ่มหนึ่งกลุ่มใด กินความตั้งแต่การทำมาหาเลี้ยงชีพ การปกครอง กฎหมาย ประเพณีต่าง ๆ สภาพเศรษฐกิจ ระบบสังคม ไปจนถึงศิลปกรรมต่าง ๆ (กรมวิชาการ 2508 : 1)

จากความหมายที่กล่าวมาพอจะสรุปได้ว่า วัฒนธรรม คือ ระบบการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ระเบียบแบบแผน ความประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอดกันมา ดังนั้น วัฒนธรรมจึงมีอิทธิพลต่อความคิด ความรู้สึก ซึ่งถ่ายทอดออกมาเป็นภาษาพูด ภาษาเขียน ท่าทาง วัฒนธรรมและภาษาจึงมีความสัมพันธ์ และสำคัญต่อกันและกัน

เมื่อภาษาเป็นสิ่งที่ถ่ายทอดวัฒนธรรม ดังนั้นวัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการสอนภาษา เพราะความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมจะช่วยส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนความซาบซึ้งในภาษาอังกฤษมากขึ้น ดังที่ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2522:146) กล่าวว่า ครูสามารถสร้างทัศนคติที่เหมาะสมแก่นักเรียนต่อภาษาอังกฤษ ชนชาติที่พูดภาษาอังกฤษได้ โดยการสอนความแตกต่างของวัฒนธรรมอย่างสม่ำเสมอ ความรู้ ความเข้าใจและความสามารถที่จะนำเอาความแตกต่างทางวัฒนธรรมเหล่านี้ไปใช้ จะทำให้เนื้อหาสาระน่าสนใจมากขึ้น ส่วน ศรีวิชัย สุวรรณภักดี (2522:49) กล่าวว่า เนื่องจากภาษาเป็นสื่อสำหรับบันทึกประสบการณ์และวัฒนธรรมของคนในชุมชนเจ้าของภาษา ดังนั้น การสอนภาษาต่างประเทศจึงจำเป็นต้องเน้นการเรียนรู้วัฒนธรรมของภาษานั้น ๆ ควบคู่กันไป นอกจากนี้วัฒนธรรมยังเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในการเรียนภาษาด้วย เพราะวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาไม่ว่าจะเป็นเรื่องการดำเนินชีวิตประจำวัน การแต่งกาย ที่อยู่อาศัย กิจกรรมนันทนาการ ล้วนเป็นสิ่งที่แปลกใหม่ และสร้างความสนใจให้กับผู้เรียนได้ง่าย ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อชนชาตินั้น ๆ เป็นแรงจูงใจที่ก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณภิกา วัฒนบุณย์ (2523:96) ที่พบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยสอดแทรกวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาด้วย มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่ากลุ่มที่สอนแบบธรรมดา

จากที่กล่าวมาข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า การสอนภาษาอังกฤษตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 นั้น ครูผู้สอนควรจะสอดแทรกเนื้อหาด้านวัฒนธรรมให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ว่า เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในวัฒนธรรมของชนชาติเจ้าของภาษาอันจะนำไปสู่ความเข้าใจอันดีระหว่างกัน และเพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในการเรียนรู้ภาษา ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

ดังนั้น ครูที่สอนภาษาอังกฤษจึงจำเป็นจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม และความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาเป็นอย่างดี เพื่อช่วยให้เด็กสามารถเรียนภาษาได้อย่างเข้าใจ และการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ด้านจิตวิทยาทั่วไป และจิตวิทยาการเรียนรู้ภาษา

จิตวิทยา เป็นศาสตร์ที่ศึกษาถึงพฤติกรรมของสิ่งมีชีวิต (โดยเฉพาะมนุษย์) เพื่อให้เกิดความเข้าใจในพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และสามารถนำไปพยากรณ์ ตลอดจนควบคุมพฤติกรรมนั้น ๆ ได้ กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2528:4) ดังนั้น ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องมีความรู้ด้านจิตวิทยาอย่างเพียงพอเพื่อจะได้เข้าใจธรรมชาติของผู้เรียน รวมทั้งพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับวุฒิภาวะ ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียน ดังที่ สุไร พงษ์ทองเจริญ กล่าวไว้ว่า มนุษย์จะเกิดการเรียนรู้เมื่อสิ่งที่ตนเรียนไปนั้นสัมพันธ์กับความต้องการและประสบการณ์ของผู้เรียน แรงจูงใจเป็นสิ่งสำคัญเบื้องต้นที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ และองค์ประกอบทางด้านจิตวิทยาที่มีความสำคัญในการเรียนภาษาต่างประเทศที่จะต้องนำมาพิจารณาได้แก่ อายุ ความต้องการ แรงจูงใจ ความพร้อม สุไร พงษ์ทองเจริญ (2526:11-14) ส่วน กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2528:220-254) กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญที่ส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ว่าประกอบด้วย ความพร้อม ความต้องการ อารมณ์และการปรับตัว แรงจูงใจ การเสริมแรง ทศนคติและความสนใจ การเกิดมโนภาพ การจำ เข้าใจปัญญา และความถนัด ซึ่งสอดคล้องกับ ศรีวิชัย สุวรรณกิติ (2522:47) ที่กล่าวว่า การเรียนภาษานั้นจะประสบผลสำเร็จนิสัยจะเกิดขึ้น และคงอยู่นานหากได้รับการเสริมแรง (Reinforcement)

สำหรับการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษนั้น มีจุดประสงค์หลักคือ ให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนให้ใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตประจำวัน ครูจะต้องสอนทักษะทั้ง 4 นี้ให้สัมพันธ์กัน และสามารถนำไปใช้ได้อย่างคล่องแคล่วโดยอัตโนมัติ ซึ่ง กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2528:263) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่จำเป็นในการสร้างทักษะว่า ในการสอนเพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดทักษะขึ้นได้นั้น ครูจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ

1. วุฒิภาวะ
2. ประสบการณ์เดิม
3. ความพร้อม
4. แรงจูงใจ
5. ความอดทนและการฝึกฝนเพื่อสร้างให้เกิดทักษะ
6. ประโยชน์ที่ได้รับจากการเกิดทักษะนั้น ๆ

ดังนั้นครูภาษาอังกฤษจึงควรมีความรู้ด้านจิตวิทยา และจิตวิทยาการเรียนรู้ภาษา อย่างเพียงพอ และนำไปประยุกต์ใช้เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปด้วยดี และประสบความสำเร็จตามจุดหมายของหลักสูตร ดังที่ สมศักดิ์ เจริญสุข ได้กล่าวถึงสมรรถภาพอันพึงประสงค์ของครูภาษาอังกฤษไว้ว่า ครูต้องมีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาทั่วไป และจิตวิทยาการเรียนรู้ภาษา สามารถเข้าใจและสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษในตัวผู้เรียน สอนโดยคำนึงถึงความพร้อมและความแตกต่างระหว่างบุคคล (สมศักดิ์ เจริญสุข 2524:83) แต่ในปัจจุบันครูส่วนใหญ่ยังมีปัญหาในด้านนี้ และมีส่วนทำให้การจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษไม่ได้ผลเท่าที่ควร จะเห็นได้จาก ศรีวิชัย สุวรรณภักดี (2522:76) ได้กล่าวถึงปัญหาเกี่ยวกับตัวครูไว้ว่า ครูขาดการใช้จิตวิทยาในการสอน วิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาทักษะจำเป็นต้องอาศัยการฝึกอย่างมาก และเป็นวิชาที่ต้องใช้ทักษะทั้งครูและนักเรียน ในบางครั้งครูไม่สามารถทำให้นักเรียนเข้าใจในสิ่งที่ครูสอนได้ในเวลาที่ครูต้องการ หรือนักเรียนเรียนไม่ตีตามที่ครูคาดคิดไว้ ครูบางคนจะรู้สึกโกรธและแสดงอาการไม่พอใจดูว่านักเรียนจนบางครั้งนักเรียนบางคนกลัวลาน นักเรียนจึงเกิดทัศนคติที่ไม่ดีทั้งต่อครูและต่อวิชาภาษาอังกฤษด้วย

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของครูภาษาอังกฤษในด้านหลักสูตร เนื้อหาวิชา วิธีสอนและเทคนิคการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดผลและการประเมินผล ภาษาศาสตร์ วัฒนธรรมของเจ้าของภาษา จิตวิทยาทั่วไปและจิตวิทยาการเรียนรู้ภาษาตลอดจนปัญหาและความต้องการของครูภาษาอังกฤษในด้านดังกล่าว พอจะสรุปได้ว่า ปัจจุบันครูภาษาอังกฤษประสบปัญหาในการสอน เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจที่จำเป็นในการจัดการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ จึงทำให้ครูต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือต้องการการนิเทศการสอนในด้านต่าง ๆ ดังกล่าว เพื่อช่วยปรับปรุงการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งจากข้อคิดและผลการวิจัยของนักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศที่รวบรวมมานี้จะเป็นแนวทางให้ทราบถึงปัญหาและวิธีการปรับปรุงแก้ไขโดยการจัดโครงการนิเทศการสอนได้อย่างถูกต้อง และสนองความต้องการของครูอย่างแท้จริง อันจะนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น